

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 29 – 30 stycznia 2014 r. na kierunku „towaroznawstwo”
prowadzonym w obszarach nauk: rolniczych, leśnych i weterynaryjnych oraz społecznych;
dziedzinach nauk: rolniczych oraz ekonomicznych; dyscyplinach: agronomia, technologia
żywności i żywienia, zootechnika, ekonomia, nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo na
poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanym w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
na Wydziale Agrobioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie**

przez Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Grażyna Jaworska (członek PKA);

członkowie:

- prof. dr hab. Jan Jasiczak (ekspert PKA);
- dr inż. Karol Krajewski (ekspert PKA);
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno-prawnych PKA);
- Patrycja Florczuk (ekspert PKA, przedstawiciel PSRP).

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” prowadzonym w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy Komisji, zgodnie z przyjętym przez Prezydium PKA harmonogramem prac na rok akademicki 2013/2014.

Wizytacja poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w toku wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, jak również prac przejściowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego PKA i zapewniły pełny dostęp do wymaganych dokumentów i materiałów.

Na Wydziale Agrobioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, na kierunku „towaroznawstwo” przeprowadzana została ocena jakości kształcenia w roku akademickim 2007/2008 i uchwałą nr 61/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej kierunek uzyskał ocenę pozytywną do roku akademickiego 2013/2014. Stwierdzono, że Uczelnia spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne, a także posiada odpowiednią bazę materialną do prowadzenia studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich na kierunku „towaroznawstwo”, a poziom prowadzonych studiów odpowiada podstawowym kryteriom jakościowym. Nie zostały przy tym sformułowane zalecenia w zakresie działań naprawczych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji
uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1) Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie działa na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. Ust. 164, poz. 1365 z dnia 30.08.2005 r.) oraz własnego statutu. Jest uczelnią publiczną, nad którą nadzór sprawuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obecna Strategia Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie przyjęta została Uchwałą nr 40/2012/2013 Senatu Uczelni z dnia 22 lutego 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na lata 2013-2020 (poprzednią na lata 2008-2015 Senat Uczelni zatwierdził Uchwałą nr 6/2007/2008 z dnia 23 listopada 2007r.). Strategia Rozwoju Uczelni jest dokumentem określającym m.in. wizję, misję oraz główne cele strategiczne, do których należą: zapewnienie najwyższej jakości kształcenia, wzmacnianie pozycji naukowej i badawczej Uniwersytetu, dążenie do otwartości Uniwersytetu na współpracę oraz efektywnego zarządzania jednostką sektora finansów publicznych. Zapisy Strategii szczególnie odnoszą się do związków z potrzebami otoczenia społeczno – gospodarczego. W tym kontekście celem kształcenia jest nauczanie absolwentów o kompetencjach jak najbardziej przydatnych dla potrzeb gospodarki województwa lubelskiego. Uniwersytet podejmuje więc wszechstronne działania na rzecz nauki, zgodnie z potrzebami i aspiracjami studentów, partnerów i interesariuszy oraz celami województwa lubelskiego. Omawiany dokument uwzględnia założenia polityki zapisane w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego, a tym samym jest także zgodny z innymi dokumentami strategicznymi opracowanymi przez organy administracji publicznej w regionie. W tym kontekście aż trzy z czterech celów strategicznych zawartych w Strategii rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego związanych jest z kształceniem wysokiej jakości kadr dla gospodarki regionu. Są to następujące cele: 1. Zapewnienie najwyższej jakości kształcenia, 2. Wzmacnianie pozycji naukowej i badawczej Uniwersytetu, 3. Uniwersytet otwarty na współpracę.

Strategia rozwoju na lata 2013-2020 Wydziału Agrobioinżynierii UP w Lublinie została przyjęta przez Radę Wydziału na posiedzeniu w dniu 22 maja 2013 r. W dokumencie tym określono misję i wizję działania Wydziału Agrobiotechnologii UP w Lublinie na podstawie dotychczasowej 70-letniej tradycji oraz dorobku i osiągnięć Wydziału. Połączenie przeszłości z teraźniejszością, na podstawie których nakreślona została przyszłość funkcjonowania i rozwoju Wydziału świadczy o dużej świadomości Zespołu opracowującego dokument i znajomości realnych możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych. Misją Wydziału, jak czytamy w omawianym dokumencie „jest skuteczne tworzenie, poszerzanie i upowszechnianie wiedzy zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju w oparciu o unikalne kompetencje i doświadczenie naukowo-dydaktyczne jego pracowników w obszarach badawczych powiązanych z realizowanymi kierunkami studiów...”. W zakresie realizacji nakreślonej misji wyznaczono 7 celów strategicznych, które w całości wpisują się w cele strategiczne Uniwersytetu, a jednocześnie uwzględniają potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Także w wizji działania Wydziału Agrobiotechnologii do roku 2020 wyeksponowano potrzebę wspomagania gospodarki regionu w wysokokwalifikowaną kadrę, jak również innowacyjne badania, dzięki którym tworzone będą patenty, wzory użytkowe, know-how itp. Z misji i wizji działania wynika strategia rozwoju Wydziału Agrobiotechnologii. Kierunki działań strategicznych poprzedza analiza SWOT, w której zwraca uwagę szczególnie wnikliwe rozpracowanie słabych stron i zagrożeń dla funkcjonowania Wydziału. Dla czterech podstawowych kierunków działań strategicznych wyznaczonych przez Uczelnię

(zgodnych z jej misją i strategią) opracowano szczegółowe cele strategiczne Wydziału, nakreślono ogólny sposób działania, wyznaczono mierniki jakościowe osiągnięcia tych szczegółowych celów oraz osoby odpowiedzialne za ich osiągnięcie. Należy zatem stwierdzić, że misja i strategii rozwoju Wydziału Agrobiotechnologii jest w pełni zgodna z misją i strategią rozwoju Uczelni.

Kształcenie w zakresie nauk towaroznawczych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie ma długoletnią tradycję. Z opracowania prof. Zalewskiego pt. „Towaroznawstwo w ofensywie” wydanego pod egidą Komisji Nauk Towaroznawczych PAN Oddział w Poznaniu wynika, że tradycja ta sięga lat 60-tych ubiegłego wieku, kiedy to zaczęto realizować zajęcia z przedmiotu towaroznawstwo płodów rolnych. W kolejnych latach, wraz z rozwojem badań, w szczególności dotyczących jakości żywności i możliwości jej kształtowania na Uniwersytecie powstawały jednostki na różnych Wydziałach, które podejmowały tematykę naukową i dydaktyczną związaną z licznymi aspektami dotyczącymi towaroznawstwa żywności. Konsekwencją rozwoju badań w zakresie dyscypliny towaroznawstwo było powołanie w 2002 roku na ówczesnym Wydziale Rolnym kierunku „towaroznawstwo”. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w konsekwencji rozwoju historycznego badań i dydaktyki w wyżej wymienionym zakresie w realizacji zajęć dydaktycznych na tym kierunku uczestniczą pracownicy z różnych jednostek Uniwersytetu, co nadaje temu kierunkowi swoistą interdyscyplinarną specyfikę w zakresie towaroznawstwa żywności. O zaangażowaniu pracowników Uniwersytetu w popularyzację nauk towaroznawczych świadczy również fakt wydania wielu podręczników i skryptów z tego zakresu. Spośród blisko dziesięciu pozycji na szczególną uwagę zasługują takie opracowania jak „Metody oceny towaroznawczej surowców i produktów zwierzęcych” oraz „Towaroznawstwo surowców i produktów zwierzęcych z podstawami przetwórstwa”, które weszły do kanonu podręczników akademickich z tego zakresu. Na Uczelni funkcjonują również cztery studia podyplomowe związane z towaroznawstwem żywności (Towaroznawstwo i obrót żywnością, Zapewnienie jakości w produkcji owoców i warzyw, Zarządzanie jakością w produkcji żywności, Analityka i bezpieczeństwo żywności), co świadczy o uwzględnianiu potrzeb środowiska społeczno-gospodarczego w kształceniu wysokiej jakości kadr.

Koncepcja kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” obecnie jest kształtowana poprzez pracę Rady Programowej kierunku oraz organizowane konferencje. Rada Programowa kierunku opracowała charakterystykę sylwetki absolwenta kierunku „towaroznawstwo” kończącego studia I i II stopnia. Zorganizowano konferencję (w dniu 21 stycznia 2014 r.) dotyczącą problematyki kreowania programu kształcenia i planu studiów na kierunku „towaroznawstwo”. Na Wydziale Agrobiotechnologii na kierunku „towaroznawstwo” kształcenie odbywa się na dwóch poziomach (inżynierskim i magisterskim) na dwóch specjalnościach: zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych oraz na obrót towarowy i obsługa celna. Wszystkie wyżej wymienione działania świadczą o wypracowywaniu własnej, integralnej wizji rozwoju kierunku i poszukiwaniu formuły jego funkcjonowania na UP w Lublinie. Jednocześnie na podstawie przeprowadzonej wizytacji Zespół PKA stwierdził, że realizacja koncepcji kształcenia, a zatem zakładanych efektów kształcenia ciągle wydaje się być w fazie „*in statu nascendii*” w rozumieniu towaroznawstwa jako kierunku interdyscyplinarnego. Nad całością dydaktyki, realizowanej w dość dobrej infrastrukturze materialnej (sale, laboratoria), dominuje duch dawnego wydziału rolnego, który nawet w zakresie przyrodniczym towaroznawstwa zdominował rozwój przedmiotów składających się na podstawowy przedmiot jakim jest (lub być powinno) towaroznawstwo żywności, nazywane dawniej towaroznawstwem artykułów spożywczych. W związku z tym, doceniając rangę dotychczas podjętych działań wskazać należy na konieczność dalszego poszukiwania

własnej ścieżki kształcenia. Jednocześnie przyjęta koncepcja kształcenia umożliwia poszukiwanie i wdrażanie innowacyjnej oferty kształcenia.

Na podacie analizy różnych dokumentów (protokołów prac Rady Programowej kierunku, protokołu z konferencji, zapisów dotyczących sylwetki absolwenta i innych podejmowanych opisanych powyżej działań) należy stwierdzić, że koncepcja kształcenia realizowanego na kierunku „towaroznawstwo” prowadzonym przez Wydział Agrobiotechnologii jest ściśle związana z zapisami zawartymi w Misji i Strategii Rozwoju Uniwersytetu, jak również Wydziału. Kierunek ten wpisuje się również w koncepcję rozwoju regionalnego. Realizowany na kierunku program kształcenia jest odzwierciedleniem przyjętej koncepcji kształcenia.

2) W pracach nad koncepcją kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” brali udział interesariusze wewnętrzni (Rektor, Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki, Dziekan i Prodziekan Wydziału, nauczyciele akademicki oraz studenci ocenianego kierunku). Jednak należy zauważyć, że ogół studentów wykazuje małe zainteresowanie wpływem na politykę kształcenia, przy czym mają świadomość, że zajmują się tym zagadnieniem ich przedstawiciele w samorządzie studentów. Niezwykle aktywnie działa Rada Programowa Kierunku „Towaroznawstwo”, która regularnie się spotyka i omawia różne problemy związane kształtowaniem koncepcji kształcenia i bieżącym funkcjonowaniem kierunku, o czym świadczą przedłożone protokoły z prac tej Rady.

Koncepcja kształcenia kierunku była też omawiana z interesariuszami zewnętrznymi - konsultacje prowadzone były m.in. z przedstawicielami: Lochov Einbeck w Niemczech; Agriculture and Food Science Institute Aleksandras Stuliginis University na Litwie; Wydziału Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; Centralnego Ośrodka Badania Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej; Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie; Wytwórni Octu i Musztardy Sp. z o.o. w Parczewie; Izby Celnej w Białej-Podlaskiej; Lubelskiego Zrzeszenia Międzynarodowych Przewoźników Drogowych w Lublinie; Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie - delegatura w Chełmie. Ponadto należy zaznaczyć, że kształcenie na dwóch specjalnościach ma niewątpliwie uzasadnienie w potrzebach regionu Polski Wschodniej, o czym świadczą dane pochodzące z Powiatowych Urzędów Pracy dotyczące bezrobocia wśród absolwentów kierunku „towaroznawstwo”, które jest wyraźnie mniejsze niż średnie w regionie. Ponadto Marszałek województwa lubelskiego wskazał w piśmie skierowanym do Przewodniczącej Rady Programowej Kierunku Towaroznawstwo, że z punktu widzenia rozwoju regionalnego cenne są kierunki o charakterze interdyscyplinarnym, ekonomiczno-techniczno-przyrodnicze, obejmujące szeroki zakres zagadnień związanych z badaniami i oceną właściwości użytkowych produktów oraz czynników determinujących ich jakość, a do takich kierunków należy „towaroznawstwo”.

Uczelnia i Wydział podejmują więc szerokie działania prowadzące do angażowania w tworzenie koncepcji kształcenia różnych środowisk, co jest niezmiernie ważne i cenne i świadczy o otwartości władz Wydziału na nowe możliwości. W związku z powyższym także eksperci merytoryczni PKA, jako znani i uznani eksperci w zakresie towaroznawstwa włączyli się w dyskusję na temat dalszego rozwoju koncepcji kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” na UP w Lublinie, w aspekcie poszukiwania przez Uczelnię własnej innowacyjnej drogi kształcenia. Poniżej przedstawiony Raport z wizytacji jest zatem nie tylko oceną funkcjonowania kierunku, ale również wskazaniem możliwych dróg działań innowacyjnych w zakresie opracowywania oferty kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Koncepcja kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” jest ściśle powiązana z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Wydziału Agrobiotechnologii. Wpisuje się także w założenia polityki zapisane w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego.**

2) **W procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów brali udział zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i interesariusze zewnętrzni. Na wyróżnienie zasługuje zaangażowanie w prace koncepcyjne podmiotów z Niemiec oraz Litwy. Władze Wydziału Agrobiotechnologii są zainteresowane poszukiwaniem integralnej koncepcji kształcenia w powiązaniu i współpracą z różnymi podmiotami.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Wydział Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prowadzi kształcenie na kierunku „towaroznawstwo” według dwóch edycji programowych:

1. studenci III i IV roku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia oraz III i IV roku studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia odbywają studia według planów i programów studiów opracowanych zgodnie ze standardami kształcenia, zatwierdzonych uchwałami Senatu Akademii Rolniczej w Lublinie (z dnia 21 listopada 2006r., i 30 marca 2007r.). Podstawą ich oceny są zatem zapisy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz poziomów kształcenia (Dz.U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.) wraz ze standardem kształcenia dla kierunku studiów „towaroznawstwo”, stanowiącym załącznik nr 106 do tego rozporządzenia.

2. studenci I, II roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia oraz studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia rozpoczęli i odbywają studia według programów kształcenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 14b ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.), a więc podlegającym ocenie zgodności z rozporządzeniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) oraz z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520), a także Uchwałę Senatu UP w Lublinie nr 56/2011-2012 z dnia 25 maja 2012 roku.

Dla oceny kształcenia na kierunku istotny jest też fakt, że absolwenci, którzy ukończyli oceniany kierunek „towaroznawstwo” na Wydziale Agrobiotechnologii w latach 2011-2013, odbywali studia na podstawie programów przygotowanych w oparciu o standardy kształcenia, zgodnie z wymienionym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia.

W przypadku oceny programu kształcenia w oparciu o cytowane rozporządzenie należy stwierdzić, że zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne określone przez uczelnię sylwetki absolwenta w zakresie wiedzy i umiejętności teoretycznych i praktycznych są zgodne ze standardami kształcenia podanymi w Rozporządzeniu MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. Zgodnie z określoną sylwetką absolwenci uzyskują wiedzę, umiejętności

i postawy do dokonywania ocen i formowania sądów, komunikowania się z otoczeniem oraz ustawicznego dokształcania. Posiadają interdyscyplinarną wiedzę z zakresu przedmiotów podstawowych (matematyka, fizyka, chemia, biochemia, mikrobiologia, nauk o materiałach i inżynieria materiałowa, grafika inżynierska) oraz wiedzę z przedmiotów kierunkowych (towaroznawstwo, opakowalnictwo i przechowalnictwo, ochrona środowiska, metody oceny produktów, mikro- i makroekonomia, zarządzanie i marketing, zarządzanie jakością, prawo, statystyka matematyczna, technologia materiałowa, aparatura i inżynieria procesów produkcyjnych) i specjalnościowych. Dzięki konstrukcji programowej uwzględniającej interdyscyplinarną wiedzę z wymienionych wyżej przedmiotów absolwenci są przygotowani do podjęcia zatrudnienia w różnych przedsiębiorstwach sektora żywnościowego i obrotu towarowego oraz służby celnej, m.in. w instytucjach kontrolnych, w zakładach przetwórstwa spożywczego, w firmach zajmujących się obrotem i dystrybucją żywności, w laboratoriach zakładowych i jednostkach zajmujących się oceną jakości żywności oraz administracji celnej. Koncepcja kształcenia zgodna ze standardami była konsultowana ze studentami i innymi interesariuszami wewnętrznymi, a kwalifikacje absolwentów dzięki współpracy Wydziału z przedsiębiorstwami zostały w dużym stopniu dostosowane do oczekiwań rynku pracy.

Można uznać, że realizowane programy studiów w oparciu o standardy kształcenia w ogólnych zarysach są zgodne z deklarowanymi celami kształcenia. Mając na uwadze potencjał Wydziału Agrobiotechnologii i Uczelni oraz potrzeby regionu uznano, że koncepcja połączenia zagadnień związanych z wiedzą: rolniczą i ekonomiczną, w tym w szczególności nauk o zarządzaniu i nauk techniczno/technologicznych będzie najlepszym rozwiązaniem dla kształcenia na kierunku „towaroznawstwo”.

Program kształcenia rozpoczęty w roku akademickim 2012/2013 r. odbywa się w oparciu o efekty kształcenia opracowane dla kierunku „towaroznawstwo” opracowane przez Radę Programową ocenianego kierunku, zaopiniowane przez Wydziałową Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia, przyjęte na posiedzeniu Rady Wydziału Agrobiotechnologii w dniu 25 kwietnia 2012 r. oraz zatwierdzone uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie nr 56/2011-2012 z dnia 25 maja 2012 roku. Procedura ta była zatem zgodna z wymogami art. 11 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.).

W *Raporcie Samooceny* przedstawiono zdefiniowane cele i efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, biorąc pod uwagę wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Przedstawiono również matrycę, w której wskazano moduły kształcenia, realizujące kierunkowe efekty kształcenia. Odrębnie została też sformułowana ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na kierunku towaroznawstwo, w postaci tabeli pokrycia efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich..

Efekty kształcenia zostały prawidłowo odniesione do dwóch obszarów: obszaru nauk rolniczych leśnych i weterynaryjnych oraz obszaru nauk społecznych. Niestety Uczelnia nie podaje struktury punktów ECTS przynależnych tym dwóm obszarom.

Dla studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim w zakresie wiedzy opisano cele kształcenia, odnoszące się do 20 kierunkowych efektów kształcenia. Z analizy kierunkowych efektów kształcenia wynika, że są one z reguły zdefiniowane odpowiednio do specyfiki kierunku, ale jest ich zbyt wiele i opisane są zbyt szczegółowo. Zdaniem Zespołu wizytującego, jednoznacznie określone zostały efekty kierunkowe zapisanych pod symbolami TO_W10, TO_W11, TO_W16, TO_W017, TO_W019. Natomiast kluczowy efekt kształcenia dla tego kierunku - TO_W15, jest określony zbyt szeroko. Ujęto w nim zbyt dużo aspektów związanych z towaroznawstwem, a jednocześnie inne efekty kształcenia np. zapisane symbolami TO_W06, TO_W07, TO_W08 czy TO_W18, w niewielkim stopniu związane są z istotą towaroznawstwa. Wspomniany efekt TO_W15 uwzględnia definiowanie pojęć towaroznawczych, znajomość wartości metod towaroznawczych i etapów pozyskiwania surowców i produktów roślinnych i zwierzęcych oraz „wiedzę na temat ich właściwości

użytkowych oraz czynników determinujących jakość tych surowców”. Ten jeden efekt opisuje dużą część procesu kształcenia na kierunku „twaroznawstwo” i uwzględnia wiele zagadnień związanych z kształceniem w zakresie dyscypliny nauki twaroznawstwo. Jednocześnie, zgodnie z matrycą opracowaną przez Wydział, omawiany efekt kształcenia realizowany jest w 16 modułach kształcenia.

W zakresie umiejętności dobrze zdefiniowano 21 kierunkowych efektów kształcenia, natomiast w zakresie kompetencji społecznych odpowiednio 8 efektów kształcenia. Precyzyjnie stworzono też matrycę kierunkowych efektów kształcenia w odniesieniu do modułów kształcenia. Niektóre efekty realizowane w modułach, nie występują w kartach przedmiotów, chociaż należy sądzić, że są one osiągnane także w tych przedmiotach. Analogicznie można mieć zastrzeżenia w odniesieniu do efektów kompetencji, gdyż w każdym module są one praktycznie realizowane, czego nie uwidoczniło właściwie w matrycy efektów.

Kierunkowe efekty kształcenia na ogół prawidłowo odniesiono do obszarowych efektów kształcenia, chociaż trudno uznać, że np. efekt zapisany symbolem TO_W07 należy tylko do obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (co obrazuje zapis symbolu odniesienia R1A_W02) a nie także do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Podobnie należałoby też ponownie rozważyć kwalifikację efektów kształcenia oznaczonych symbolami: TO_W10 i TO_W18. Jednocześnie brak kwalifikacji efektów kształcenia oznaczonych symbolem WO_T08.

W Raporcie samooceny w zamieszczonych 3 tabelach przedstawiono efekty kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera. W przypadku studiów pierwszego stopnia ocena stopnia pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia obejmuje całość kształcenia niezależnie od specjalności. W zakresie wiedzy przypisano 5 efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, w zakresie umiejętności 8 efektów kształcenia, a w zakresie kompetencji społecznych, dwie postawy. **Ze szczegółowej analizy stopnia pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia wynika, że są one możliwe do osiągnięcia i zdefiniowane odpowiednio do specyfiki kierunku i profilu kształcenia ukierunkowanego na dziedzinę nauk rolniczych i ekonomicznych.**

Dla studiów II stopnia, opisy efektów kształcenia zostały sformułowane oddzielnie dla specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” oraz specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych”, dlatego wymagają odrębnej analizy struktury i zakresu tych efektów. Jednocześnie należy zwrócić Uczelni uwagę, że **efekty kształcenia powinny być określone dla kierunku studiów**, natomiast szczegółowe efekty kształcenia dla specjalności powinny wpisywać się w określone ogólnie efekty kształcenia dla całego kierunku.

W zakresie wiedzy, dla specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” scharakteryzowano 12 kierunkowych efektów kształcenia. Z analizy kierunkowych efektów kształcenia wynika, że są one z reguły zdefiniowane odpowiednio do specyfiki kierunku i specjalności, a ich liczba jest odpowiednia. Niestety wśród tych elementów wiedzy na specjalności nie zostały zapisane efekty kształcenia, z kluczowego zdawałoby się dla tej specjalności zakresu wiedzy - obsługi celnej. Jednocześnie inne efekty kształcenia np. zapisany symbolem TO_W06, dotyczą efektów w małym stopniu związanych ze specjalnością obróć towarowy i obsługa celna, czy też zapisane symbolami TO_W01 i TO_W02 w większym stopniu dotyczą specjalności zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych niż omawianej specjalności. Efekt oznaczony symbolem TO_W10, w niewielkim stopniu związany jest z istotą twaroznawstwa, a bardziej z polityką regionalną. W zakresie umiejętności dobrze zdefiniowano 13 kierunkowych efektów kształcenia, natomiast w zakresie kompetencji społecznych 7 efektów kształcenia. Stworzona została

matryca kierunkowych efektów kształcenia w odniesieniu do 27 modułów kształcenia, dobrze oddająca zgodność efektów kształcenia modułowego z efektami kształcenia kierunkowymi.

Kierunkowe efekty kształcenia na ogół prawidłowo odniesiono do obszarowych efektów kształcenia, chociaż podobnie jak w przypadku studiów I stopnia występują pewne nieprecyzyjne zapisy efektów kształcenia w odniesieniu do obszarów kształcenia. Przykładowo efekt zapisany symbolem TO_W01 raczej nie należy do obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (co obrazuje zapis symbolu odniesienia R2A_W01), a do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Należałoby też ponownie rozważyć kwalifikację efektów kształcenia oznaczonych symbolami: TO_W04, gdyż efekty kształcenia w ocenie Zespołu, w całości dotyczą obszaru nauk społecznych.

Na poziomie studiów II stopnia kierunku „twaroznawstwo” dla specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych” opisano także 12 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy. Z analizy efektów kształcenia na tej specjalności wynika, że są one zdefiniowane w dużym stopniu w odniesieniu do specyfiki kierunku i specjalności. Charakterystyczne dla specjalności efekty kształcenia zostały uwzględnione tylko w 4 zakresach wiedzy, a ponadto stwierdzono aż 9 na 12 efektów kształcenia identycznych jak w specjalności „obróć towarowy i obsługa celna”. Można zatem uznać, że zakładane efekty kształcenia na dwóch odrębnych specjalnościach nie różnią się istotnie i w zasadzie zdefiniowano efekty kształcenia dla kierunku „twaroznawstwo”. Jednocześnie zbyt słabo wyodrębniono kształcenie specjalnościowe, które jednak ściśle musi korespondować z ogólnymi efektami kształcenia kierunkowymi.

Podobnie jak w przypadku specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” w zakresie umiejętności zdefiniowano 13 kierunkowych efektów kształcenia, a w zakresie kompetencji społecznych 7 efektów kształcenia, które w odpowiedni sposób opisują niezbędne umiejętności i kompetencje absolwentów kierunku o specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych”. Nie można mieć także zastrzeżeń do matrycy kierunkowych efektów kształcenia w odniesieniu do 27 modułów kształcenia, wskazującej na zgodność efektów kształcenia modułowego z efektami kształcenia kierunkowymi.

W przypadku specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych” na ogół prawidłowo odniesiono kierunkowe efekty kształcenia do obszarowych efektów kształcenia, chociaż podobnie jak w przypadku specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” dostrzec można nieprecyzyjne zapisy efektów kształcenia w odniesieniu do obszarów kształcenia. Tu także efekt kształcenia zapisany symbolem TO_W01 trudno zaliczyć do obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (co obrazuje zapis symbolu odniesienia R2A_W01), a nie do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Należałoby też rozważyć kwalifikację efektów kształcenia oznaczonych symbolami: TO_W04, gdyż efekty kształcenia w całości dotyczą obszaru nauk społecznych.

W dwóch tabelach przedstawiono też efekty kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera dla studiów drugiego stopnia. Zróznicowano oceny stopnia pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty dla dwóch realizowanych na tym stopniu specjalności. Dla specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” w zakresie wiedzy przypisano 6 efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, w zakresie umiejętności 12 efektów kształcenia, a w zakresie kompetencji społecznych, tylko dwie postawy, co wydaje się zbyt małą liczbą. Dla specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych” w zakresie wiedzy przypisano 6 efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, w zakresie umiejętności 12 efektów kształcenia, a w zakresie kompetencji społecznych, tylko dwie postawy. W efektach kształcenia uwzględniono wszystkie kompetencje inżynierskie. **Analiza stopnia pokrycia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty kształcenia na studiach drugiego stopnia wskazuje, że kompetencje inżynierskie są przyjęte, możliwe do osiągnięcia**

w procesie kształcenia i dobrze zdefiniowane w relacji do specyfiki kierunku i profilu kształcenia ukierunkowanego na dziedzinę nauk rolniczych i ekonomicznych

Kierunkowe efekty kształcenia w dużym stopniu uwzględniają specyfikę Wydziału. Wydział Agrobioinżynierii UP w Lublinie jest Wydziałem, który prowadzi szereg kierunków o dominującym profilu rolniczo-przyrodniczym, co znajduje odbicie w programie kształcenia na ocenianym kierunku „towaroznawstwo”, poprzez dużą ilość zajęć z tego obszaru. Realizacja kierunków z obszaru nauk ekonomicznych na Wydziale i odpowiedni zasób kadry, stanowi też ważny obszar kształcenia, wpływający istotnie i korzystnie na profil kształcenia na kierunku.

Zdaniem Zespołu wizytującego opracowane efekty kształcenia jednak nie do końca odzwierciedlają możliwości kształcenia z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego Uczelni i uwarunkowań zewnętrznych otoczenia rynkowego. Należy stwierdzić, że choć zdefiniowane efekty kształcenia dobrze wykorzystały dotychczasowe standardy kształcenia i spowodowały zaadaptowanie ich do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji na kierunku „towaroznawstwo” i jak zaznaczono w poprzednim akapicie uwzględniają specyfikę Wydziału, to jednak Uczelnia i Wydział nie w pełni wykorzystał potencjału i możliwości budowania własnej tożsamości kierunku i szanse rozwoju. Z dyskusji na spotkaniach z pracownikami wynika, że nie jest do końca zrozumiała istota kierunku „towaroznawstwo” i jego tożsamość oraz odrębność zbudowana w oparciu o simpleks: nauki rolniczo-przyrodnicze - nauki techniczno/technologiczne i nauki heurystyczne. Podobne refleksje wynikają z dyskusji ze studentami, a ich wiedza na temat tożsamości kierunku „towaroznawstwo” i jego odrębności programowej jest niewielka. W tej sytuacji wskazane byłoby uruchomienie przedmiotu „Wprowadzenie do towaroznawstwa”, w którym zdefiniowane zostać powinny podstawowe założenia koncepcji i kierunku kształcenia, struktura treści kształcenia na kierunku, specyfika kształcenia na styku nauk rolniczych, przyrodniczych, technicznych i heurystycznych (ekonomiczno-społecznych) oraz określona specyficzna tożsamość kierunku.

Efekty kształcenia były omawiane na Radzie Programowej i na Radzie Wydziału. W pracach Rady Programowej uczestniczyli przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego - zespół 9 interesariuszy zewnętrznych ze sfery nauki i praktyki przemysłowej- oraz na tej podstawie dostosowano program studiów do zmieniających się potrzeb biznesu.

Istotnym elementem służącym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów są praktyki. Ogólne zasady praktyk określone zostały w § 23 Regulaminu studiów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Przedłożone do oceny efekty kształcenia we właściwy sposób uwzględniają efekty uzyskiwane w ramach studenckich praktyk dyplomowych.

Reasumując należy stwierdzić, że występuje zgodność założonych kierunkowych i specjalnościowych oraz modułowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku „towaroznawstwo” realizowanego na Wydziale Agrobioinżynierii w formie ogólnoakademickiego profilu kształcenia na poziomie studiów I stopnia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (dla studiów na roku I i II studiów stacjonarnych I stopnia) oraz celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia (dla roku III i IV tych studiów), określonych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W przypadku studiów II stopnia określenie osobnych efektów dla dwóch realizowanych specjalności sugeruje, że Uczelnia prowadzi dwa osobne kierunki tożsame z dwoma specjalnościami. Zatem należy zmodyfikować efekty kształcenia na studiach II stopnia. Należy zdefiniować jedne efekty kształcenia dla kierunku, wszystkie realizowane na dwóch funkcjonujących specjalnościach. Dodatkowo każdej realizowanej specjalności można przypisać specyficzne efekty, które jednak całkowicie powinny wpisywać się w efekty kierunkowe. Pomimo popełnionych błędów formalnych w konstrukcji efektów kształcenia

należy stwierdzić, że są one zgodne z koncepcją rozwoju tego kierunku oraz misją i strategią Wydziału i Uczelni.

W programie kształcenia występuje duża spójność kierunkowych i modułowych efektów kształcenia. Osiągane efekty kształcenia są również charakterystyczne dla obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, w tym dla dyscyplin naukowych: agronomia, zootechnika oraz technologia żywności i żywienia, a także obszaru nauk społecznych, w tym dla dyscyplin naukowych: ekonomia, towaroznawstwo i nauk o zarządzaniu. Opracowane kierunkowe efekty kształcenia jednak nie do końca oddają specyfikę kształcenia na kierunku i zdaniem Zespołu wizytującego, wymagają dopracowania redakcyjnego oraz bardziej odpowiedniego ich odniesienia do efektów obszarowych.

Na podstawie analizy dokumentacji programowej kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” oraz konsultacji w trakcie wizytacji na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie można stwierdzić, że istnieje możliwość osiągnięcia kierunkowych i modułowych efektów kształcenia poprzez realizację zdefiniowanych celów i szczegółowych efektów kształcenia dla przyjętych modułów kształcenia w formie przedmiotów oraz praktyki zawodowej. Dla sukcesu w tym zakresie i umocnienia kierunku wskazane byłoby jednak stworzenie bardziej wyrazistej tożsamości kierunku w oparciu o koncepcję simpleksu towaroznawczego, z wykorzystaniem zasobów kadrowych Wydziału oraz poprzez wykreowanie lub pozyskanie wyrazistego lidera z dyscypliny naukowej towaroznawstwo.

Opis efektów kształcenia dla kierunku, specjalności i modułów jest dostępny w dziekanacie.

2) Efekty kształcenia w przedstawionych kartach przedmiotów zostały sformułowane na ogół w sposób zrozumiały, choć nie zawsze są jednoznacznie prezentowane. Poprawnie zdefiniowano efekty w zakresie wiedzy (choć w odniesieniu do I stopnia w zbyt dużej liczbie) i umiejętności. Efekty te zostały sformułowane w sposób sprawdzalny w odniesieniu do opracowanych założeń. Zastrzeżenia można mieć niekiedy do sformułowania efektów w zakresie kompetencji społecznych, które często utożsamiano z umiejętnościami lub powtarzane w wielu przedmiotach, np. „student potrafi współdziałać i pracować w grupie”, jako jeden z dwóch efektów kształcenia w zakresie kompetencji społecznych). Niekiedy nie ma spójności w sformułowanych efektach pomiędzy formami zajęć – wykładami i ćwiczeniami – co wymaga weryfikacji i uzupełnienia..

W świetle całokształtu oceny przedstawionych materiałów programu kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” należy uznać, że efekty kształcenia w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji są sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny dla uczestników procesu kształcenia na tym kierunku.

3) Zdefiniowane szczegółowo w *Raporcie Samooceny* efekty kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” zostały uzupełnione o system ich weryfikacji. Podstawowe zasady oceny efektów kształcenia określone zostały w Regulaminie Studiów przyjętym Uchwałą nr 82/2011-2012 Senatu Uczelni z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (zmienionym Uchwałą nr 50/2012-2013 Senatu UP z dnia 22 marca 2013 r.) oraz w Załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 23 Rektora Uczelni z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedur funkcjonowania wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia.

W kartach poszczególnych przedmiotów, stanowiących moduły kształcenia określone zostały kryteria oceniania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. System ten nie budzi na ogół wątpliwości jeżeli chodzi o ocenę efektów kształcenia w odniesieniu do wiedzy i umiejętności, chociaż można dostrzec np. brak oceny

efektów kształcenia w zakresie wiedzy w kartach przedmiotu „Język obcy”, a w karcie przedmiotu „ Higiena surowców i produktów spożywczych” weryfikowane są tylko efekty kształcenia w zakresie umiejętności. Także weryfikacja efektów kształcenia dotyczących zarówno wiedzy, umiejętności jak i kompetencji społecznych nabywanych na zajęciach z przedmiotów: „Technologia pozyskiwania surowców zwierzęcych”, „Technologia pozyskiwania surowców roślinnych”, „Towaroznawstwo ogólne” czy „Rachunkowość” odbywa się identycznie poprzez „ocena pracy pisemnej- sprawdzianu pisemnego” i chyba nie o to chodzi w systemie weryfikacji efektów kształcenia! To wymaga zróżnicowania.

Największe zastrzeżenia można jednak mieć do sposobu weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do kompetencji społecznych i niekiedy proponowany sposób nie jest odpowiedni. Efekty kształcenia w tym zakresie weryfikowane są na przykład w przedmiotach: „Technologia przetwórstwa surowców roślinnych”, „Zarządzanie jakością” czy „Zarządzanie i zapewnienie jakości w ochronie roślin” jako ocena pracy pisemnej, a w przypadku przedmiotu „Towaroznawstwo produktów mleczarskich” jako ocena pytań otwartych. Równie nieodpowiednie jest weryfikowanie efektów kształcenia poprzez enigmatyczne określenie „ocena postawy na zajęciach” (w przedmiotach „Towaroznawstwo produktów ogrodniczych” czy „Metody konserwacji produktów żywnościowych”) lub też „dyskusja”(w przedmiocie „Produkty biotechnologiczne”). Skrajne rozwiązanie weryfikacji efektów kształcenia w zakresie kompetencji społecznych przedstawiono w przedmiocie „Ekonomika handlu żywnością”, gdzie uznano „uczestnictwo w zajęciach” jako sposób weryfikacji tych efektów.

Na ocenianym kierunku i Wydziale funkcjonuje wiele elementów systemu weryfikacji efektów kształcenia. Między innymi są to zasady zaliczania i egzaminowania poszczególnych przedmiotów, zaliczania semestru, sposób dyplomowania. Funkcjonuje również system weryfikacji jakości kształcenia, gdzie wyróżnić należy zasady ankietyzacji zajęć dydaktycznych, hospitacje wykładów i ćwiczeń.

Procedurę stosowania wielu z wymienionych powyżej zasad weryfikacji efektów kształcenia opisuje szczegółowo Regulamin studiów. W zakresie systemu oceny studentów przyjęto 6 stopniową skalę ocen od 2 do 5 z ocenami połówkowymi. Zaliczeniu przedmiotu przypisywana jest także stosowna liczba punktów ECTS. Rezultaty kształcenia są oceniane na podstawie obecności na zajęciach, zaliczeń cząstkowych, najczęściej na podstawie krótkich sprawozdań oraz kolokwii sprawdzających, jak również oceny zadań wykonywanych na ćwiczeniach oraz samodzielnych opracowań i projektów, w tym prac etapowych, a także zdawanych egzaminów końcowych. Zaliczenia i egzaminy zdawane są po zakończeniu każdego semestru, który jest okresem rozliczeniowym dla studentów. W roku akademickim są dwie sesje egzaminacyjne (zimowa i letnia) oraz dwie sesje poprawkowe (zimowa i jesienna). Egzaminy przeprowadzane są zwykle w formie pisemnej, bardzo często jako testowe (w postaci testu jednokrotnego i wielokrotnego wyboru) z wykorzystaniem niekiedy formy mieszanej - pytań otwartych i testu wyboru, bardzo rzadko w formie egzaminów ustnych.

Sposób oceniania prac zaliczeniowych, egzaminów i innych form weryfikowania osiągniętych efektów kształcenia uzależniony jest od specyfiki przedmiotu. Warunki i forma zaliczeń poszczególnych przedmiotów i zajęć jest podawana studentom do wiadomości przez prowadzących zajęcia, ogłaszana jest także na tablicach. Należy jednak stwierdzić, że pytania zadawane na kolokwiiach i egzaminach są adekwatne do treści przedmiotów. Analiza kilkudziesięciu kolokwii zaliczeniowych wykazała, że oceny są zróżnicowane, przy czym najczęściej ocen oscyluje w zakresie 3,0-4,0 (np. kolokwium – test wyboru w ramach przedmiotu „ Systemy kontroli jakości” – średnia ocen 3,42 rozkład ocen 4- 5 szt., ocen 3- 7 szt, czy kolokwium w formie pytań otwartych w ramach przedmiotu „Prawo celne”- średnia ocen 3,52), ale niektóre przedmioty wykazują oceny w zakresie 4,0-5,0 (np. przedmioty z obszaru nauk społecznych). Podobne oceny występują w przypadku egzaminów

prowadzonych w formie testów wyboru (np. z przedmiotu „Marketing” „Normalizacja i certyfikacja” czy „Zarządzanie produktem”), w dominującej formie pytań otwartych (np. w przypadku przedmiotów: „Przechowywalność”, „Obrót towarowy”, „Kształtowanie jakości surowców roślinnych” i wielu innych), czy w formie mieszanej (np. przedmioty: „Towaroznawstwo produktów zielarskich”, „Opakowalność” czy „Europejska integracja gospodarcza”). Na szczególne podkreślenie zasługuje sposób przeprowadzenia egzaminu w przedmiocie „Analiza produktów żywnościowych” gdzie przy sformułowanych pytaniach otwartych zastosowano odrębną ocenę poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla każdego z 3 pytań i odrębną wycenę punktową dla tych trzech obszarów.

Bardzo użyteczną i często stosowaną metodą weryfikacji etapowych osiągnięć studentów na ocenianym kierunku, stanowi wykonanie prac przejściowych - raportów i prezentacji oraz projektów, w tym bardzo ciekawych projektów nowych produktów. Oglądowi i ocenie poddano kilkadziesiąt projektów wykonanych przez studentów (najczęściej zespołowo) na zaliczenie takich przedmiotów jak: „Ocena towaroznawcza” „Unijne systemy handlu zagranicznego”, „Podstawy zarządzania” czy kluczowego dla towaroznawstwa przedmiotu „Projektowanie nowych wyrobów”. Projekty te z reguły były dobrze wykonane i prawidłowo ocenione. Na szczególne podkreślenie zasługują prace projektowe z przedmiotu „Projektowanie nowych wyrobów”, gdzie opracowany schemat zaliczeniowych prac projektowych pozwala na bardzo dobre ukierunkowanie studentów II stopnia kierunku „towaroznawstwo” w zakresie kształtowania produktów i procesów zarządczych, towarzyszących wprowadzeniu nowego produktu na rynek. Prace te stanowią doskonały dowód na właściwe ukształtowanie absolwentów kierunku w obszarze wiedzy mieszczącej się w dyscyplinie naukowej towaroznawstwo. .

Ważnym etapem weryfikującym efekty kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” jest przygotowanie i obrona prac dyplomowych. Procedura dyplomowania, obowiązująca na Wydziale Agrobiotechnologii została szczegółowo określona w Zasadach Dyplomowania uchwalonych na Radzie Wydziału. Zasady te zostały opracowane w oparciu o ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. z późn. zm., oraz Regulamin Studiów UP w Lublinie z dnia 1.10.2013 r. (§ 35-51 oraz § 53-54 rozdział: Praca dyplomowa, Ukończenie studiów) oraz uwzględniają one również zasady wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Obok zapisów porządkujących SZJK zawiera także zapisy projakościowe (np. weryfikacja tematów prac przez zespół ds. oceny tematów prac dyplomowych oraz wymagania dotyczące zapewnienia oryginalności autorstwa pracy).

Oferta tematów prac dyplomowych przedstawiana jest studentom przez Dziekana w sekretariacie oraz na stronie internetowej Wydziału. Regulamin szczegółowo określa sposób realizacji pracy dyplomowej przez studenta, obowiązki promotora, procedurę składania pracy dyplomowej oraz procedurę oceny pracy przez promotora i recenzenta. Wszystkie wyszczególnione wyżej procedury są jasne i jednoznaczne. Student może wykonywać pracę dyplomową pod kierunkiem profesora, doktora habilitowanego, jak również doktora, przy czym co najmniej jedna osoba opiniującą pracę powinna być samodzielnym nauczycielem akademickim, co nie zawsze miało miejsce w przypadku ocenianych prac dyplomowych na kierunku „towaroznawstwo”.

Należy zwrócić uwagę, że w Regulaminie nie zostały określone jasne kryteria jakim powinna odpowiadać inżynierska i magisterska praca dyplomowa, co być może jest przyczyną uwag krytycznych Zespołu Oceniającego.. Należy wskazać, że praca inżynierska powinna w swojej merytorycznej treści zawierać przede wszystkim rozwiązanie problemu inżynierskiego o istotnych cechach aplikacyjnych przy wykorzystaniu wiedzy zdobytej w całym okresie studiów.

Analizowano 20 prac dyplomowych wybranych losowo i były one na ogół na wysokim poziomie, pracami o charakterze aplikacyjnym bądź eksperymentalnym, co należy uznać za

znaczące osiągnięcie Wydziału i kierunku. Spośród prac dyplomowych absolwentów, którzy ukończyli studia na ocenianym kierunku w latach 2011/2012 i późniejszych wybrano do oceny 12 prac inżynierskich oraz 8 prac magisterskich realizowanych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Stwierdzono, że tematyka wszystkich prac inżynierskich jest właściwa dla kierunku studiów. Osiem ocenianych prac inżynierskich było pracami z zakresu analiz ekonomicznych (dotyczących między innymi ekonomicznych uwarunkowań działalności inżynierskiej –efekt inzA_W03- oraz analiz ekonomicznych podejmowanych działań inżynierskich- efekt inzA_U04) oraz analiz rynkowych, w 5 pracach wykorzystano badania ankietowe. Biorąc pod uwagę obszar nauk większość dotyczyła nauk społecznych: 5 prace z dyscypliny ekonomia, 3 prace z dyscypliny towaroznawstwo i 3 prace interdyscyplinarne dotyczące nauk konsumenckich. Tylko jedna praca dotyczyła obszaru nauk rolniczych. Zauważyć należy, że inżynierskie prace badawcze odpowiadały wymaganiom dla prac magisterskich. **Dużą zasługą Wydziału jest wdrożenie prac inżynierskich o charakterze czynnościowym.** Pewne, niewielkie zastrzeżenia budzi jednak poziom formalny niektórych prac inżynierskich. W wielu pracach powoływano się na zbyt małą liczbę pozycji literaturowych. Rzadko studenci wykorzystywali jako źródła literaturowe oryginalne prace naukowe, w tym praktycznie nie posiadali znajomości polskiej literatury naukowej. Praca inżynierska nie jest wprawdzie pracą magisterską, jednak na tym etapie student powinien zetknąć się z odpowiednimi opracowaniami naukowymi i osiąść umiejętność korzystania z takich źródeł. Dodatkowo zwrócono uwagę w niektórych, niezbyt licznych przypadkach, na zbyt wysokie ocenianie prac przez opiekuna i recenzenta. Poziom merytoryczny żadnej z prac nie został jednak zakwestionowany.

Ocenie poddano też 8 prac magisterskich, które jednak odznaczają się zdecydowanie niższym poziomem niż prace inżynierskie. Jedna z ocenianych prac nie mogła być uznana jako zgodna z kierunkiem studiów (odpowiadała kierunkowi technologia żywności i żywienie człowieka), inna była zbliżona do kierunku rolnictwo. Stwierdzono, że tematyka prac magisterskich także jest właściwa dla kierunku studiów. Cztery z ocenianych prac magisterskich były pracami z obszaru nauk ekonomicznych i dotyczyły analiz makroekonomicznych, finansowych i rynkowych (w tym jedna z nich miała charakter pracy przeglądowej), trzy były pracami eksperymentalnymi z zakresu towaroznawstwa, w dwóch pracach wykorzystano badania ankietowe. Generalna ocena prac magisterskich jest niższa niż prac inżynierskich. Wprawdzie nie można mieć zastrzeżeń do tematyki prac magisterskich, ale poziom jakości odbiega istotnie od standardów w tym zakresie. Dotyczy to też słabszej strony edytorskiej prac, która jest zróżnicowana zależnie od reprezentowanego obszaru i dyscypliny nauki. Nie wprowadzono jednolitego układu pracy, zastrzeżenia budzi też strona formalna i niejednorodny sposób cytowania literatury. W pracach magisterskich nie wykorzystuje się też metod statystycznych do opracowywania wyników badań i analiz, brak też sformułowania hipotez badawczych. Dlatego w procesie doskonalenia prac magisterskich należałoby wypracować jednolity model tych prac, zdefiniować odrębność pracy magisterskich od prac inżynierskich oraz wprowadzić zalecenia do strony redakcyjnej prac (cytowania, standaryzacja stron itp.). Przy ocenie prac należy w miarę możliwości wyeliminować sytuację, że oceny pracy prowadzonej pod kierunkiem pracownika ze stopniem doktora dokonuje też pracownik ze stopniem doktora. Szerszą analizę losowo wybranych prac dyplomowych zawiera załącznik nr 4.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Przebieg egzaminu dyplomowego określa Regulamin studiów oraz uchwały Rady Wydziału dotycząca zasad dyplomowania. Egzamin odbywa się on przed komisją składającą się z minimum czterech osób, przewodniczącego (dziekan lub upoważniony samodzielny

nauczyciel akademicki), opiekuna i recenzenta pracy dyplomowej oraz nauczyciela reprezentującego specjalność. Komisja zapoznaje się z przebiegiem studiów studenta, potwierdza spełnienie kryteriów formalnych dopuszczenia do egzaminu oraz zapoznaje się z opiniami opiekuna i recenzenta na temat pracy. Dyplomant prezentuje najważniejsze aspekty pracy, nad którymi odbywa się merytoryczna dyskusja. Następnie losuje dwa pytania z puli pytań kierunkowych oraz jedno pytanie z grupy pytań specjalnościowych. Pytania te zostały dobrze sformułowane i dość dobrze pokrywają większość aspektów w zakresie wiedzy poruszanej w ramach studiów na kierunku „towaroznawstwo”. Procedura egzaminu dyplomowego jest jasna i zrozumiała dla studentów. Po złożeniu egzaminów z wynikiem co najmniej dostatecznym absolwent otrzymuje dyplom (wraz z suplementem) ukończenia studiów wyższych stwierdzający uzyskanie odpowiedniego tytułu inżyniera. Ostateczna ocena na dyplomie jest wyliczana zgodnie z zasadami podanymi w Regulaminu studiów na Uczelni. Student może otrzymać dyplom wyróżniającego się absolwenta Uczelni przyznany przez Rektora na wniosek Dziekana.

Poddane oglądowi wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, iż dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego, recenzje pracy dyplomowej, prace dyplomowe). Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządzane są one poprawnie. Teczki akt osobowych studenta przechowuje się w archiwum Uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 wymienionego wyższego rozporządzenia).

W zakresie końcowych osiągnięć studenci studiów I stopnia są zobowiązani do napisania pracy dyplomowej (inżynierskiej) oraz zdają inżynierski egzamin dyplomowy. Studenci studiów II stopnia zobowiązani są do napisania pracy magisterskiej i obrony tej pracy. Na ocenianym kierunku ten końcowy etap studiów nie różni się jednak na obu poziomach kształcenia. W przypadku egzaminów dyplomowych obu poziomów kształcenia pytania dotyczą sprawdzenia wiedzy z całego przebiegu studiów i nie obejmują obrony przedstawianej pracy dyplomowej. Jest to błędne podejście, gdyż w przypadku pracy magisterskiej należy formułować pytania w ten sposób, aby były związane z pracą i wybraną specjalnością a przebieg egzaminu powinien mieć charakter obrony pracy magisterskiej.

Skalę odsiewu w pierwszym roku studiów można uznać za istotną, gdyż mieści się w przedziale 20-33%. Odsiew ten wynika z błędnego wyboru kierunku studiów, bądź z braku postępów w nauce z przedmiotów podstawowych- braku zaliczenia ćwiczeń laboratoryjnych. Na wyższych latach odsiew jest relatywnie niewielki, chociaż na drugim roku studiów nadal był znaczący i wynosił 5-14%. Odsiew na roku III i na II stopniu studiów oscyluje na poziomie kilka procent (5,5% na II stopniu), i był on spowodowany przede wszystkim brakiem postępów w nauce oraz zdarzeniami losowymi (choroba).

Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są zawarte w kartach przedmiotów. Najczęściej dotyczą one procentowego udziału różnych form zaliczenia w końcowej ocenie, ale wyłącznie w kontekście zaliczenia przedmiotu, lub nie, bez uwzględniania osiągnięcia koniecznych efektów kształcenia wyrażonych skalą ocen.

Informacje o cząstkowych efektach kształcenia udostępniane są studentom w postaci list zawierających numer albumu studenta oraz otrzymaną ocenę z zaliczenia lub egzaminu. Listy wywieszane są na tablicach ogłoszeń lub podawane są przez wykładowców za pośrednictwem Internetu. Także plan studiów jak również programy ramowe poszczególnych przedmiotów są podawane do wiadomości studentów i osób zainteresowanych (tablice ogłoszeń na terenie Uczelni) oraz na stronie internetowej Wydziału.

Ocenę dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia można uznać za pozytywną i system ten spełnia konieczne, minimalne wymagania.

Na kierunku „twaroznawstwo” nie jest prowadzone dotychczas kształcenie na odległość.

4) Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych, jaki nakłada znowelizowana Ustawa o szkolnictwie wyższym, realizowany jest w Uczelni przez Biuro Karier Studenckich, które powołane zostało Uchwałą Senatu Uczelni nr 22/2002-2003 z dnia 24 stycznia 2003 r. Biuro Karier Studenckich bada losy zawodowe absolwentów za pomocą ankiet w formie elektronicznej w systemie „e-uczelnia”. Badanie jest przeprowadzane po roku od ukończenia studiów i powtarzane będzie na tej samej grupie osób co 2 lata.

Wydział także podjął działania w celu spełnienia ustawowego obowiązku śledzenia losów absolwentów, dostosowania efektów kształcenia m.in. do rynku pracy oraz zaangażowania interesariuszy zewnętrznych w proces kształcenia. Należy jednak zwrócić uwagę, że badanie karier absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do ich oczekiwań będzie możliwe po upływie pewnego czasu. Władze diekańskie natomiast zaangażowały się w powołanie Komisji z udziałem przedstawicieli różnych zakładów przemysłu spożywczego oraz instytucji zajmujących się dystrybucją i kontrolą jakości żywności znajdujących na terenie województwa lubelskiego, która ma znacząco wpłynąć na kształtowanie struktury efektów kształcenia w nawiązaniu do potrzeb rynku pracy w tym regionie.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Cele kształcenia absolwenta kierunku „twaroznawstwo” oraz uzyskiwane efekty kształcenia dla cykli kształcenia realizowanych przed rokiem akademickim 2011/2012 i kontynuowanych obecnie na III i IV roku studiów stacjonarnych odpowiadały standardom kształcenia i przyjętym deskryptorom zgodnym z obowiązującym wówczas rozporządzeniem MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia. Konstrukcja programów kształcenia dla cyklu rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 opracowana zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego według rozporządzenia MNiSzW z dnia 2 listopada 2011 w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520) pozwala także na osiągnięcie założonych efektów kształcenia i zdefiniowanej sylwetki absolwenta. Kierunkowe efekty kształcenia uwzględniają również wszystkie kompetencje inżynierskie. Jednak kierunkowe efekty kształcenia wymagają dopracowania redakcyjnego oraz bardziej odpowiedniego ich odniesienia do efektów obszarowych. Dla studiów II stopnia należy zdefiniować jednolite efekty kierunkowe, uwzględniające kształcenie na dwóch specjalnościach.

2) Efekty kształcenia (w sylwetkach absolwenta i w przygotowanych kartach przedmiotów) są sformułowane na ogół w sposób zrozumiały, choć nie zawsze jednoznacznie. Sprecyzowania wymagają także efekty kształcenia zdefiniowane w niektórych kartach przedmiotów, szczególnie w zakresie kompetencji społecznych.

Niewielkie uchybienia, nie zmieniają faktu, że sformułowane efekty kształcenia pozwalają na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

3) W systemie weryfikowana etapowych i końcowych osiągnięć studenta zastosowano typowe dla szkolnictwa wyższego formy, zaliczenia częściowe, kolokwia, oceny zadań wykonywanych na ćwiczeniach oraz samodzielnie wykonywanych opracowań i projektów, a także zdawanych egzaminów końcowych. Procedury w zakresie zasad dyplomowania i przebiegu egzaminów dyplomowych inżynierskich nie budzą zastrzeżeń, ale procedury dyplomowania na II stopniu wymagają zmiany zakresu pytań oraz nadania egzaminowi końcowemu charakteru obrony pracy magisterskiej a nie egzaminu z całego okresu studiów. Prace dyplomowe studiów I stopnia są odpowiednio przygotowane i mają inżynierski charakter i reprezentują wysoki poziom merytoryczny.

4) Monitoring losów absolwentów kierunku „towaroznawstwo” Wydział Agrobiotechnologii UP w Lublinie realizowany jest tradycyjnie przez ankiety absolwentów, a według nowych zasad znajduje się na etapie wprowadzania. Wydział Agrobiotechnologii UP w Lublinie nawiązał współpracę ze środowiskiem lokalnym, w tym z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i instytucji naukowych i powołał Zespół konsultacyjny interesariuszy zewnętrznych, który wspiera Wydział w dostosowaniu koncepcji kształcenia i programu studiów do potrzeb biznesu i innych instytucji.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1) Program studiów na kierunku „towaroznawstwo” został opracowany w okresie obowiązywania standardów kształcenia, a także sylwetka absolwentów, którzy kończyli wcześniej ten kierunek, studiów była zdefiniowana przez wspomniane standardy, dlatego też odniesienie do tego wzorca jest konieczne. Plany i programy studiów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia przyjęto zgodnie z obowiązującymi zapisami prawnymi w/w rozporządzenia Uchwałami Senatu UP w Lublinie nr 9/2011-2012 z dnia 2 grudnia 2011r. oraz 56/2011-2012 oraz z dnia 25 maja 2012 roku, a także zostały zatwierdzone przez Radę Wydziału Agrobiotechnologii (s.6 i s.8 *Raportu samooceny*). Były one zgodne ze standardem dla kierunku „towaroznawstwo” – studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia. Plan ten był zaopiniowany pozytywnie pisemnie przez Samorząd Studentów, a więc został potwierdzony w pełni zapis art. 68 § 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Przedstawiony do oceny program studiów I stopnia spełnia wszystkie wymagania określone w standardzie kształcenia dla wizytowanego kierunku „towaroznawstwo”, w szczególności długości trwania studiów inżynierskich (3,5 roku, 7 semestrów studia stacjonarne oraz 4 lata, 8 semestrów studia niestacjonarne), ogólnej liczby godzin dydaktycznych (w programie studiów stacjonarnych przewidziano 2400 godzin, a dla studiów niestacjonarnych 1440 godzin zajęć), proporcji wykładów do zajęć praktycznych (stwierdzono, że 53.1% - na specjalności zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych – i 51,7%- na specjalności obrót towarowy i obsługa celna, stanowią zajęcia dydaktyczne typu ćwiczenia, lektoraty, seminaria), treści podzielonych na grupy kształcenia przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych oraz dotyczących tzw. innych wymagań, jak również liczby godzin przedmiotów fakultatywnych (na studiach stacjonarnych przewidziano do wyboru 610 godzin). Także łączna punktacja modułów do wyboru jest właściwa i wynosi

30,67% ogólnej ilości punktów dla specjalności ZJTK oraz 31,6% dla specjalności OTiOC. Sekwencja przedmiotów ujętych w tym planie jest także prawidłowa.

Od roku akademickiego 2012/2013 obowiązują nowy program studiów (który dotyczy obecnie studentów I i II roku studiów), opracowany na bazie zdefiniowanych celów i efektów kształcenia przez Komisję Programową i zatwierdzonych uchwałą Senatu UP w Lublinie nr 9/2011-2012 z dnia 2.12. 2012 r. oraz 56/2011-2012 z dnia 25 maja 2012 roku. Przyjęto w nim, że godzina dydaktyczna trwa 52 minuty, a semestr siódmy na studiach stacjonarnych I stopnia i semestr pierwszy na studiach II stopnia jest krótszy o dwa tygodnie i wynosi 13 tygodni zajęć.

Program studiów stacjonarnych I stopnia realizowany jest w siedmiu semestrach i obejmuje 2400 godzin dydaktycznych i 212 punktów ECTS. Program studiów niestacjonarnych I stopnia realizowany jest w ośmiu semestrach i obejmuje 1440 godzin dydaktycznych i także 212 punktów ECTS. Poszczególne kursy są podzielone na 24 moduły do wyboru dla specjalności ZJTK oraz 25 modułów dla specjalności OTiOC, przy czym studenci wybierają odpowiednio 21 (ZJTK) i 22 (OTiOC) modułów do wykonania, co stanowi odpowiednio 65 pkt ECTS i 67 pkt ECTS. Wszystkie przedmioty podzielono na ogólne, podstawowe, kierunkowe oraz specjalizacyjne, którym przypisano punkty ECTS odpowiednio: na specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych”- 25, 50, 85 i 36 pkt. ECTS, zaś na specjalności „obróć towarowy i obsługa celna”- 25, 50, 75 i 44 pkt. ECTS.

Program studiów stacjonarnych II stopnia realizowany jest w trzech semestrach i obejmuje 900 godzin dydaktycznych oraz 97 punktów ECTS. Program studiów niestacjonarnych II stopnia realizowany jest w czterech semestrach i obejmuje 540 godzin dydaktycznych i także 97 punktów ECTS. Poszczególne kursy są podzielone na 22 moduły do wyboru dla specjalności ZJTK oraz 23 modułów dla specjalności OTiOC, przy czym studenci wybierają odpowiednio 16 (ZJTK) i 15 (OTiOC) modułów do wykonania, co stanowi odpowiednio 68 pkt ECTS (70,1% ogólnej liczby punktów) i 70 pkt ECTS (odpowiednio 72,2%). Wszystkie przedmioty podzielono na ogólne, kierunkowe i specjalizacyjne, którym przypisano punkty ECTS odpowiednio: na specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych”- 5, 45, i 42 pkt. ECTS, zaś na specjalności „obróć towarowy i obsługa celna”- 5, 26 i 77 pkt. ECTS.

W programie kształcenia wyróżniono 24 modułów kształcenia na studiach I stopnia specjalność „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych” i 25 modułów kształcenia – specjalność „obróć towarowy i obsługa celna” oraz odpowiednio 22 modułów kształcenia- specjalność ZJTK i 23 modułów na specjalności OTiOC na studiach II stopnia, zarówno na studiach stacjonarnych jak też niestacjonarnych. Na studiach II stopnia określono różne moduły w każdym z dwóch bloków specjalnościowych, przy czym dla specjalności „zarządzanie jakością towarów konsumpcyjnych” przewidziano 16 odrębnych modułów kształcenia, a dla specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” 15 odrębnych modułów kształcenia. Tak więc student obierając określoną ścieżkę specjalizacyjną kształcenia na II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizuje 16 lub 15 odrębnych modułów. Dla każdego modułu prawidłowo opracowano efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Efekty modułowe odniesione zostały prawidłowo do kierunkowych efektów kształcenia. W poszczególnych modułach zaplanowano najczęściej realizację jednego kursu (przedmiotu). **W programie kształcenia na II stopniu nie stwierdzono jednak obligatoryjnego przedmiotu „Wychowanie fizyczne”, co wymaga pilnego uzupełnienia.**

Dostrzec też można niekorzystne relacje w programach kształcenia pomiędzy dwoma poziomami kształcenia. **Analiza kart przedmiotów wskazuje, że występuje wyraźne powtarzanie treści kształcenia pomiędzy pierwszym i drugim stopniem kształcenia, gdyż**

na obu poziomach kształcenia realizowane są te same specjalności oraz występuje wyraźne podobieństwo treści kształcenia. Nie jest to dobre rozwiązanie, zarówno dla studentów, którzy wskazują na dublowanie treści przedmiotów, jak też dla pracowników, dla których stanowi to barierę rozwoju i poszukiwania nowych obszarów badawczych i specjalności. Zespół wizytujący sugeruje zmiany w zakresie specjalności, szczególnie wprowadzenie odrębności kształcenia i nowych specjalności na II stopniu kształcenia jak np. omawianej na spotkaniach specjalności menadżer produktu

Treści kształcenia oraz metody dydaktyczne są podane w kartach poszczególnych przedmiotów kształcenia ogólnego (podstawowego) i kierunkowego. Z punktu widzenia formalnego w kartach przedmiotów określono treści kształcenia poprzez podanie dla poszczególnych kursów celów i efektów kształcenia, treści programowych oraz stosowanych narzędzi dydaktycznych i literatury przedmiotu. Efekty kształcenia dla przedmiotu zostały odniesione do efektów modułowych. Karty przedmiotów są opracowane dla całych przedmiotów, a tam gdzie przewidziano ćwiczenia, dla obu form zajęć dydaktycznych - dla wykładów i dla ćwiczeń, co umożliwia uzyskanie spójności programu kształcenia w ramach przedmiotu. Zaproponowane do realizacji treści programowe z reguły są adekwatne do wyznaczonych celów. Wykorzystuje się również z reguły metody dydaktyczne odpowiednie do zaplanowanych celów i efektów kształcenia. Generalnie realizacja treści kształcenia w zakresie przedmiotów podstawowych i kierunkowych pozwala na osiągnięcie założonych kierunkowych efektów kształcenia. Analiza przedstawionych kart przedmiotów realizowanych w 2 wybieralnych blokach specjalnościowych oraz modułowych efektów kształcenia tych bloków, wskazuje też, że realizacja treści kształcenia poszczególnych kursów w ramach bloków wybieralnych pozwala na osiągnięcie odpowiednich efektów kierunkowych kształcenia, **ale dostrzec można duże podobieństwo treści kształcenia na tych dwóch specjalnościach.**

Analiza programu kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” na UP w Lublinie pozwala jednak na stwierdzenie, że realizowany program spełnia wymagania standardów kształcenia dla studentów lat III i IV studiów oraz umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwentów kierunku. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Jednak szczegółowa analiza programu kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” według przyjętego rozwiązania programowego wskazuje, że w programie uwzględniono jednak zbyt dużą liczbę zajęć z zakresu nauk przyrodniczych i rolniczych, co wynika ze specyfiki Wydziału, a w mniejszym zakresie z obszaru nauk ekonomicznych i społecznych.

2) Program studiów stacjonarnych I stopnia oferuje 53,1% godzin zajęć praktycznych (ćwiczenia, laboratoria, ćwiczenia projektowe, seminaria), na specjalności ZJTK oraz 51,7% zajęć praktycznych na specjalności OTiOC. Dla studiów II stopnia przewidziano w programie 56,1% zajęć praktycznych dla specjalności ZJTK oraz 52,1% zajęć dla specjalności OTiOC. W strukturze zajęć praktycznych na kierunku „towaroznawstwo” przeważają ćwiczenia laboratoryjne, które stanowią na specjalności ZJTK 29,5% na studiach I stopnia i 36,1% ogólnej liczby godzin na studiach II stopnia, a na specjalności OTiOC odpowiednio 28,9% godzin na studiach I stopnia i 29,4% godzin na studiach II stopnia. Można zatem ocenić pozytywnie program studiów zgodnie z § 5 ust. 1 pkt. 8 rozporządzenia MNiSzW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). W szacowaniu punktacji ECTS związanej z pracą studenta popełniono jednak błędy w odniesieniu do oceny nakładu pracy studenta na praktykach zawodowych (2 pkt), co jest wielkością zaniżoną co najmniej

dwukrotnie. Jednocześnie zbyt dużo punktów ECTS przypisano realizacji pracy dyplomowej na studiach II stopnia, wyszacowanej na 20 pkt. ECTS.

W programie studiów stacjonarnych I stopnia przewidziano zajęcia z WF-u w semestrze 1 i 2, w łącznym wymiarze 60 godzin (2 pkt ECTS), ale nie przewidziano zajęć z WF-u na studiach II stopnia, co wymaga uzupełnienia wobec obligatoryjności tego typu zajęć na obu poziomach kształcenia. Program studiów niestacjonarnych nie oferuje takich zajęć, ale w planie studiów I stopnia na VIII semestrze przedmiot „Podstawy rekreacji” wyceniony na 2 pkt ECTS, niestety trudny do oceny wobec braku karty przedmiotu. Na II stopniu studiów niestacjonarnych nie stwierdzono jednak żadnego przedmiotu z zakresu wychowania fizycznego i rekreacji. Brak tego typu zajęć jest niezgodne z § 5 ust. 1 pkt. 10 wspomnianego rozporządzenia. Zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych przewidziano realizację 4 tygodniowej praktyki zawodowej (zapisane na IV semestrze, ale realizowane w trakcie wakacji), której przypisano 2 punkty ECTS. Oznacza to, że na nakład pracy studenta na każdy tydzień praktyki wynosi od 12-13 godzin. Przyjmując tylko 30 godzin/tydzień nakładu pracy uzyskujemy ok. 5 pkt ECTS, zatem zaproponowana punktacja ECTS w odniesieniu do praktyk jest niewystarczająca

Można stwierdzić, że oferta modułów zajęć do wyboru jest wystarczająca, a nawet zbyt duża w przypadku studiów II stopnia. Program studiów stacjonarnych I stopnia przewiduje 610 godzin zajęć w modułach do wyboru przez studentów i 65-67 pkt. ECTS, co stanowi zależnie od specjalności 30,7% (ZJTK) i 31,6% (OTiOC) ogólnej liczby punktów dla kierunku. Natomiast dla studiów II stopnia przewidziano 540 godzin w modułach do wyboru, co stanowi zależnie od specjalności 68 pkt. ECTS (ZJTK) i 70 pkt. ECTS (OTiOC) oraz odpowiednio 70,1% i 72,2% ogólnej liczby punktów dla kierunku. Liczba godzin obieralnych powinna jednak wynosić co najmniej 64 punkty (30% liczby punktów ECTS), tak więc program kształcenia spełnia wymagania § 5 ust. 2 rozporządzenia MNiSzW z dnia 5 października 2011 r. w odniesieniu do studiów I stopnia i zdecydowanie przewyższa te wartości dla studiów II stopnia. **W ocenie studentów przedmioty do wyboru nie spełniają jednak wymogów oryginalności i w dużej mierze powtarzają treści przedmiotów podstawowych związanych z kierunkiem.** Ta powtarzalność treści dotyczy szczególnie podobnych przedmiotów, które są realizowane na I i na II stopniu studiów na dwóch tych samych specjalnościach, dlatego rozwiązaniem może być odrębność kształcenia na tych dwóch poziomach i wprowadzenie nowych specjalności na II stopniu kształcenia np. sugerowanej specjalności menadżer produktu, co wzmocniłoby także nową tożsamość kierunku.

Odnosząc ocenę programu studiów do osiągania wyznaczonych celów i efektów kształcenia należy stwierdzić, że nauczanie przedmiotów podstawowych umożliwia osiągnięcie odpowiedniej wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnych i podstawowych oraz wybranej z zakresu przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych. Umiejętności i kompetencje społeczne studentów są trudniejsze do oceny, ze względu na wdrożenie nowego systemu od października 2012 r. Wskazano w poprzednim punkcie Raportu, że niektóre efekty wymagają modyfikacji, co zresztą jest zrozumiałe w kontekście wprowadzania reformy warunków studiowania, dlatego też efektywność osiąganych efektów w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych na podstawie dopiero co wprowadzonego programu kształcenia jest trudna do oceny. Niemniej jednak analiza kart przedmiotów pozwala na stwierdzenie, że program kształcenia pozwala na osiągnięcie założonych efektów w zakresie umiejętności, **natomiast powinien być dopracowany w odniesieniu do weryfikacji osiąganych efektów kompetencji społecznych.**

Analiza dostosowania programu kształcenia do specyfiki Wydziału przeprowadzona częściowo w kryterium 2 Raportu wskazuje na duże uzależnienie kształtu i struktury programu od dominującego na Wydziale obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych,

leśnych i weterynaryjnych, szczególnie dyscypliny naukowej agronomii. Oznacza to dużą ilość zajęć z zakresu nauk rolniczych i przesunięcie akcentów na przedmioty dotyczące kształtowania i pozyskiwania surowców rolnych, gdy tymczasem specjalności dotyczą zarządzania jakością towarów konsumpcyjnych (a więc rynkowych) lub obrotu towarowego (czyli także produktów, a nie surowców). **W tej sytuacji trudno uzyskać kompetencje w zakresie rozumienia procesów rynkowych**, gdzie wymagane są inne przedmioty stanowiące podbudowę pod przedmioty z zakresu towaroznawstwa. **W tym miejscu należy też wskazać na zbyt małą ofertę przedmiotów technicznych i technologicznych** oraz niedostatek w programie studiów przedmiotów związanych kształtowaniem produktów i procesami zarządzania, co zapewne wynika z braku odpowiedniej kadry w tym zakresie na Wydziale. Obok nauczania studentów ogólnych zasad towaroznawstwa, należałoby w większym stopniu omawiać towaroznawstwo różnych wyrobów konsumpcyjnych, należałoby uwzględnić np. w bloku przedmiotów obieralnych, towaroznawstwo szczegółowe produktów rynkowych, a nie tylko surowców i środków do produkcji rolnej. Na II stopniu studiów wskazane będzie wprowadzenie takich przedmiotów jak np. menadżer produktu czy organizacja handlu. Dla wzmocnienia tożsamości kierunku „towaroznawstwo” oraz uświadomienia jego specyfiki i odrębności od innych podobnych kierunków (np. technologia żywności i żywienia czy materiałoznawstwo) niezbędne będzie wprowadzenie do programu przedmiotu „Wprowadzenie do towaroznawstwa”, na jednym z pierwszych semestrów studiów.

Przedstawione powyżej zalecenia i uwagi nie umniejszają faktu, że zaproponowany przez Uczelnię program na kierunku „towaroznawstwo” jest programem dobrym, we właściwy sposób realizującym zdefiniowane efekty kształcenia. Powyżej zawarte uwagi mają charakter doradczy, w związku z zaobserwowanym przez Zespół wizytujący potencjałem Wydziału prowadzącym oceniany kierunek studiów.

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku są realizowane w standardowych formach jak: wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne, projektowe i seminaria. Zaproponowany w kartach przedmiotu sposób realizacji zajęć jest dostosowany do specyfiki kierunku i poszczególnych przedmiotów. Znacząca część zajęć ma charakter praktyczny lub poglądowo-praktyczny. Obserwowane podczas hospitacji niewielkie zaangażowanie studentów w realizacji zajęć praktycznych (np. na przedmiocie „Towaroznawstwo surowców roślinnych”) wymaga zmiany i wprowadzenia skuteczniejszych metod aktywizacji studentów. Ocena bazy dydaktycznej nasuwa też wątpliwości, co do właściwego sposobu prowadzenia zajęć laboratoryjnych w zakresie przedmiotów, w których wykorzystuje się metody oceny jakości surowca i produktów oraz zagadnienia technologiczne. **Wydział dysponuje bardzo skromnie wyposażonymi pracowniami do analiz, a pomieszczenia przeznaczone na ten cel nie zawsze są w stanie pomieścić 30 osobowe grupy studentów (jak na zajęciach z przedmiotu „Diagnostyka molekularna”) i w tych warunkach niemożliwe (a nawet niebezpieczne) jest prowadzenie zajęć praktycznych. Zatem trudno w takich warunkach zrealizować zakładane efekty kształcenia dla przedmiotów praktycznych w zakresie umiejętności.**

System punktów ECTS jest opracowany i stosowany odpowiednio w ogólnych zarysach, jednak wydaje się, że wymaga modyfikacji w zakresie jego stosowania w odniesieniu do poszczególnych kursów i poziomów kształcenia.

W przypadku studiów stacjonarnych I stopnia (niezależnie od specjalności) obciążenia studentów zajęciami dydaktycznymi jest równomierne, każdemu semestrowi przypisano 30 pkt. ECTS, za wyjątkiem semestru VI i VII, w których obciążenie studentów wynosi 31 pkt. ECTS, gdy studenci realizują seminaria dyplomowe i prace dyplomowe. Na studiach stacjonarnych I stopnia zaplanowano realizację w sumie 212 punktów ECTS. Na studiach niestacjonarnych I stopnia obciążenie zajęciami jest bardziej zróżnicowane i na łączną liczbę 212 punktów ECTS oznacza to średnio 26,5 pkt. ECTS i rozkłada się w proporcji od 19 pkt.

ECTS (semestr I) i 22 pkt. ECTS (semestr II) do 33 pkt. ECTS w semestrze VIII, ale w dużej mierze wynika to z obowiązku realizacji pracy dyplomowej w tym semestrze. **Niemniej jednak tak duże zróżnicowanie liczby godzin zajęć i punktów ECTS nie jest korzystne dla procesu kształcenia i uzyskiwania efektów kształcenia.**

W przypadku studiów stacjonarnych II stopnia (niezależnie od specjalności) obciążenia studentów zajęciami dydaktycznymi jest równomierne przez dwa semestry, każdemu semestrowi przypisano 30 pkt. ECTS, ale obciążenie w semestrze III w wysokości 37 pkt. ECTS jest zdecydowanie za wysokie i przekracza zalecenia zapisane w cytowanym rozporządzeniu MNiSW z 2011 roku. **Podobne uwagi można mieć także dla rozłożenia punktów ECTS dla studiów niestacjonarnych II stopnia, gdzie obok równomiernego rozłożenia zajęć w semestrach I-III (22-19 pkt.) występuje duże obciążenie 35 pkt. ECTS w ostatnim semestrze, co jest wprawdzie uzasadnione wykonaniem pracy dyplomowej, ale zdecydowanie za wysoko wycenionej (20 pkt. ECTS). Także w tym przypadku należałoby dokonać korekty punktów ECTS.**

Sekwencja nauczania poszczególnych przedmiotów i modułów jest na ogół prawidłowa, ale wymaga niewielkiego skorygowania. Na pierwszych latach studiów I stopnia (I i II rok) zaplanowano przede wszystkim realizację przedmiotów ogólnych i podstawowych oraz nielicznych kierunkowych. Przedmioty kierunkowe i specjalnościowe są nauczane na III i IV roku studiów. Zdaniem Zespołu wizytującego należy nieco skorygować ofertę przedmiotów specjalnościowych. Przykładowo dla specjalności OTiOC przewidziano tylko jeden przedmiot obowiązkowy z zakresu obrotu towarowego (ale jako „Obrót towarowy w ujęciu celnym i podatkowym”) i to dopiero na VII semestrze oraz tylko jeden przedmiot z zakresu celnictwa (też niespecjalnie podstawowy – „Prawo celne”). Wprawdzie w przedmiotach do wyboru przewidziano przedmioty związane z tematyką specjalności („Polityka celna” i „Przebieg transakcji eksportowej i importowej”), ale w parach z innymi niezwiązanymi ze specjalnością przedmiotami, co umożliwia ukończenie studiów I stopnia o specjalności „obróć towarowy i obsługa celna” po realizacji 2 przedmiotów specjalnościowych. W uzupełnieniu profilu kształcenia na tej specjalności należałoby wskazać na potrzebę realizacji takich podstawowych przedmiotów jak „Handel międzynarodowy” „Obsługa celna- celnictwo” czy „Organizacja handlu”. Sytuacja w zakresie sekwencji przedmiotów na studiach I stopnia specjalności ZJTK jest korzystniejsza. W całym programie studiów dostrzec można jednak przedmioty niezwiązane z tożsamością kierunku „towaroznawstwo” jak np. „Kwarantanna”, „Agronomiczne czynniki kształtowania jakości plonów”, „Organizmy kwarantannowe” czy „Historia wsi i rolnictwa”. Program należałoby jednak uzupełnić o podstawowe dla towaroznawstwa przedmioty jak np. „Analiza i funkcjonowanie rynku”, „Wprowadzenie do towaroznawstwa” „Organizacja handlu”, „Zachowania konsumentów” czy „Ochrona konsumenta”.

W programie studiów I stopnia zaplanowano czterotygodniowe praktyki zawodowe, które studenci muszą odbyć do ukończenia czwartego semestru studiów. Zadaniem praktyk jest gruntowne zapoznanie studentów z całokształtem pracy w gospodarstwach rolnych, zakładach przemysłowych, w instytucjach kontrolujących jakość produktów, w administracji celnej lub instytutach naukowych. Studenci realizują praktyki w różnych podmiotach gospodarczych, przede wszystkim prowadzących działalność na terenie województwa lubelskiego. Dla potrzeb realizacji praktyk opracowano Ramowy program praktyk, który szczegółowo określa zadania realizowane w trakcie praktyk. Między innymi, obowiązkiem studenta jest zapoznanie z charakterystyką ogólną zakładu i zasadami pracy w zakładzie, jego schematem organizacyjnym i dokumentacją, normami jakościowymi i zasadami higieny surowców i wyrobów gotowych, przygotowaniem surowca do przerobu, schematami procesu produkcyjnego, maszynami i urządzeniami służącymi do produkcji, zasadami BHP, obiegiem dokumentów w zakładzie oraz z pracą laboratorium). W czasie praktyki studenci mają

obowiązek prowadzenia dziennika praktyk, przedkładają również sprawozdanie z praktyki. Na podstawie sprawozdań z praktyki oraz ogólnego programu praktyki zaakceptowanego przez opiekuna zakładowego należy stwierdzić, że są one realizowane prawidłowo.

Program praktyk jest spójny z programem kształcenia a realizacja praktyk jest zgodna z obowiązującym programem studiów oraz wytyczonymi celami kształcenia.

Organizacją oraz kontrolą studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie zajmuje się Zakład Szkolenia Praktycznego powołany Uchwałą Senatu Uczelni nr 42/2005-2006 z dnia 2 czerwca 2006 r. (z późn. zm.). Zasady organizacji i zaliczania praktyk określa obowiązujący w Uczelni od 1 marca 2007 roku *Regulamin krajowych studenckich praktyk programowych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie*. Na kierunku „towaroznawstwo” obowiązują ponadto następujące dokumenty: *Schemat organizacyjny praktyk studenckich na kierunku „towaroznawstwo”*. *Cele praktyk, formy realizacji i organizacja kształcenia* oraz *Ramowy program praktyki kierunku: towaroznawstwo*.

W programie kształcenia przewidziano praktykę w wymiarze 4 tygodni w okresie wakacyjnym po 4 semestrze, odbywaną zgodnie z zasadami opisanymi w Regulaminie krajowych studenckich praktyk programowych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 1 marca 2007 roku, zatwierdzonym przez Senat UP oraz Programem praktyk dla kierunku Towaroznawstwo, zatwierdzonym przez Radę Wydziału. W *Raporcie Samooceny* przedłożona została karta przedmiotu dla praktyk, gdzie nakład pracy studentów został wyceniony na 2 pkt ECTS. Nie oddaje to rzeczywistego nakładu pracy studentów na praktyce i należałoby zwiększyć wartość punktów ECTS za praktykę co najmniej dwukrotnie. Dokonano też oceny ogólnego programu praktyk, stwierdzając zbyt duży zakres działań przewidzianych programem. Zespół proponuje zredukowanie programu o takie specyficzne tylko dla produkcji żywności działania jak: zapoznanie się z podstawami produkcji roślinnej i zwierzęcej, podstawami technologii żywności oraz zasadami handlowymi i negocjacjami. Jednak na podstawie oceny sprawozdań z praktyk i oceny karty przedmiotu można stwierdzić, że praktyka pozwala na osiągnięcie założonych kierunkowego efektów kształcenia. Odbycie praktyk i pozytywne ich zaliczenie jest warunkiem ukończenia studiów. **Dobór instytucji, formuły praktyk oraz sposób zaliczania są właściwe i umożliwiają nabywanie i weryfikację specyficznych dla kierunku „towaroznawstwo” umiejętności praktycznych.** Z punktu widzenia realizacji procesu dydaktycznego Wydział dysponuje bardzo dobrym zapleczem technicznym do nauczania takich przedmiotów jak ocena jakości surowców rolnych, genetyki i biotechnologii roślin. Obecnie baza dydaktyczna także jest wystarczająca do prowadzenia zajęć z zakresu biochemii, mikrobiologii ogólnej, podstaw produkcji rolnej, z sugestią podjęcia w przyszłości działań modernizujących tą bazę. Wydział dysponuje laboratorium analizy żywności, które jest jednak bardzo słabo wyposażone, jedynie w podstawowe urządzenia laboratoryjne. Dodatkowo będące na stanie urządzenia są w dużej mierze przestarzałe, zdekapitalizowane. Wydział wymaga jednak pilnych inwestycji w bazę dydaktyczną na potrzeby kierunku „towaroznawstwo”.

Organizacja zajęć dydaktycznych w semestrze nie budzi zastrzeżeń, ani pod względem rozkładu czasowego, jak i koncentracji zajęć. Na studiach niestacjonarnych (tylko I i III rok) także organizacja zjazdów i zajęć jest odpowiednia. Podobnie prawidłowo przebiegają sesje egzaminacyjne i dość racjonalnie rozłożono obciążenia studentów w poszczególnych sesjach. W sesji studenci zaliczają zwykle od 7 do 13 przedmiotów, z tego zwykle zdają trzy egzaminy.

Ważną częścią procesu dydaktycznego jest umożliwienie korzystania studentom ze zbiorów bibliotecznych. W zasobach biblioteki głównej są zgromadzone podstawowe podręczniki z zakresu towaroznawstwa, nauk o żywności i żywienia człowieka (np. Ogólna technologia żywności, surowce i technologia, Technologia żywności, Zamrażanie żywności,

Przechowalnictwo, Przetwórstwo owoców i warzyw, Inżynieria procesowa, Towaroznawstwo żywności, Podstawy żywienia człowieka, Toksykologia, Tabele składu i wartości żywności, Słownik żywienia i wiele innych). Zgromadzone są również czasopisma popularno-naukowych takie jak Przemysł Spożywczy, Mięso i Wędliny, Opakowania, Postępy Techniki Przetwórstwa Spożywczego, Magazyn Przemysłu Rybnego, Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny.

Zgodnie z Regulaminem studiów **możliwe jest studiowanie według indywidualnego programu i Wydział stworzył warunki organizacyjne do indywidualnego rozwoju studentów**. O indywidualną organizację kursów w semestrze lub roku studiów mogą ubiegać się studenci znajdujący się w szczególnej sytuacji życiowej (niepełnosprawni, kobiety w ciąży, studenci wychowujący dzieci) oraz studenci o wybitnych osiągnięciach w sporcie, sztuce. Do podania z prośbą o indywidualną organizację kursów student dołącza zasady i plan organizacji studiów, uzgodniony z prowadzącymi poszczególne zajęcia. Na indywidualny tok studiów wyraża zgodę Dziekan, który określa także warunki organizacji kształcenia indywidualnego.

Zakładane efekty kształcenia mają odzwierciedlenie w treściach programowych, a także w formach i metodach dydaktycznych. Zaobserwowane i opisane w poprzednich punktach raportu słabości są związane z systemem punktów ECTS w ramach sekwencji obciążeń studentów w poszczególnych semestrach. Dostrzec można też brak niektórych przedmiotów w ramach kształcenia ogólnego (WF). Z kolei w zakresie kształcenia specjalnościowego należy doradzić zweryfikowanie i uatrakcyjnienie oferty przedmiotów. Natomiast same założenia dotyczące opracowanych efektów kształcenia dla kierunku „towaroznawstwo” w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych można uznać za prawidłowe.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program studiów umożliwia osiągnięcie deklarowanych celów kształcenia i określonych szczegółowych efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta (zgodnej z rozporządzeniem MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. jak i rozporządzeniem MNiSW z dnia 5 października 2012 r. i rozporządzeniem MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r.). Treści kształcenia przedmiotów umożliwiają osiągnięcie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Niemniej jednak w programie studiów wykazano obecność przedmiotów, które w niewielkim zakresie są dostosowane do specyfiki kierunku „towaroznawstwo” (Kwarantanna, Agronomiczne czynniki kształtowania jakości plonów, Organizmy kwarantannowe, Historia wsi i rolnictwa). Z drugiej strony program należałoby uzupełnić przykładowo o takie przedmioty jak np. „Analiza i funkcjonowanie rynku”, „Wprowadzenie do towaroznawstwa” „Organizacja handlu”, „Zachowania konsumentów” czy „Ochrona konsumenta”. Praktyki są realizowane zgodnie z wytyczonymi celami kształcenia. System punktów ECTS w ogólnych założeniach jest skonstruowany poprawnie, niemniej jednak nie zawsze właściwy jest system punktów ECTS w ramach sekwencji obciążeń studentów w poszczególnych semestrach. Organizacja zajęć dydaktycznych jest właściwa dla kierunku.

2).Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne w swoich założeniach, pomijając drobne uchybienia tworzą spójną całość i są osiągame.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Na podstawie informacji zawartych w załącznikach do Raportu Samooceny (tab. II.2, s. 21), a także dodatkowych informacji uzyskanych podczas wizytacji oceniono strukturę kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne w przekroju tytułów/stopni naukowych oraz obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin, w nawiązaniu do obszarów kształcenia oraz dziedzin i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, zgłoszonych przez Uczelnię w Raporcie (s. 3).

Analizując układ strukturalny kadry dydaktycznej prowadzącej kształcenie na kierunku „towaroznawstwo” z uwagi na prezentowane obszary nauki i dziedziny/dyscypliny naukowe dostrzec można zdecydowaną przewagę dyscyplin naukowych należących do dziedziny nauk rolniczych. Łącznie w dwóch obszarach nauki odpowiednich dla kierunku „towaroznawstwo” (obszar nauk społecznych i obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych), zgłoszonych przez Uczelnię zajęcia prowadziło 201 osób, z czego w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych 171 osób (85,1% ogólnej ilości kadry dydaktycznej), a w obszarze nauk społecznych 30 osób. Podobna struktura kwalifikacji kadry, w relacji do obszarów nauki, występuje też w odniesieniu do kadry zaliczonej przez Wydział Agrobiotechnologii do minimum kadrowego, gdzie 77% kadry reprezentuje nauki rolnicze, a 23% nauki społeczne. Dziedzinę nauki rolnicze reprezentują na studiach I stopnia 104 osoby (88,1% kadry prowadzącej zajęcia na tym stopniu) oraz 59 osób na studiach II stopnia (85,5%), natomiast dziedzinę nauki ekonomiczne odpowiednio 14 osób na studiach I stopnia i 10 osób na studiach II stopnia.

Dla procesu i zakładanych efektów kształcenia ważna jest także struktura dyscyplin naukowych reprezentowanych przez pracowników dydaktycznych kształcących na ocenianym kierunku, które powinny być odpowiednie dla dyscyplin nauki zgłoszonych przez Uczelnię dla kierunku a mianowicie: agronomia, technologia żywności i żywienia, zootechnika, ekonomia, nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo.

Spośród osób prowadzących kształcenie na kierunku towaroznawstwo dyscyplinę naukową agronomia reprezentuje 57 osób na studiach I stopnia (57,6% przewidzianych do kształcenia nauczycieli akademickich) i 25 osoby na studiach II stopnia (47,2%) i właśnie ta dyscyplina zdecydowanie dominuje wśród innych dyscyplin, wymaganych dla uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Wymagania spełnia też odpowiednia liczba osób reprezentujących dyscyplinę technologię żywności i żywienia - 16 na studiach I stopnia oraz 6 osób na studiach II stopnia, a także dyscyplina zootechnika reprezentowana przez 8 osób na studiach I stopnia i 9 osób na studiach II stopnia. Spośród dyscyplin naukowych z dziedziny nauk ekonomicznych odpowiednio reprezentowana jest dyscyplina naukowa ekonomia - 13 osób na studiach I stopnia i 9 osób na studiach II stopnia. Zdecydowanie mało osób prowadzących zajęcia reprezentuje dyscyplinę nauki o zarządzaniu (2 osoby na studiach I stopnia i 1 osoba na studiach II stopnia), a jeszcze mniej dyscyplinę naukową towaroznawstwo – tylko 3 osoby na obu stopniach kształcenia. Ta mała liczba osób kształcących na kierunku „towaroznawstwo” i reprezentujących dyscyplinę naukową towaroznawstwo powinna być systematycznie zwiększana w miarę dalszego rozwoju kierunku oraz jego umacniania na mapie edukacyjnej w zakresie nauk towaroznawczych. Należy również zaznaczyć, że przeprofilowanie kadry nauczającej na kierunku bardziej na nauki ściśle związane z dyscypliną „towaroznawstwo” będzie także dobrym rozwiązaniem dla jakości procesu kształcenia i jego odpowiedniego ukierunkowania na nowe specyficzne obszary kształcenia i profil absolwenta, związane z modyfikowaniem koncepcji kształcenia.

Przytoczone dane liczbowe wskazują na zjawisko towaroznawstwa „*in statu nascendi*”. Rozkład profili naukowych kadry naukowej, która stanowi bazę minimum kadrowego kierunku, a zarazem ciągle buduje ten kierunek (a przynajmniej budować powinna), jest daleki od gaussowskiego rozkładu, ciągle jeszcze nie zapewnia w pełni interdyscyplinarnego charakteru procesów dydaktycznych tej dyscypliny należącej naukowo do dziedziny nauk ekonomicznych.

W zakresie struktury kwalifikacji kadry stanowiącej minimum kadrowe na kierunku „towaroznawstwo” w odniesieniu do reprezentowanych dyscyplin naukowych jest dość podobna do opisanej powyżej. Dominuje, jak wśród ogółu kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, kadra reprezentująca dyscyplinę naukową agronomia – 16 osób na studiach I stopnia (1/3 osób zaliczanych do minimum) i 11 osób na studiach II stopnia (73,3%) oraz w mniejszym stopniu, reprezentująca dyscypliny naukowe ekonomia, bądź nauki o zarządzaniu - 6 osób na studiach I stopnia i 2 osoby na studiach II stopnia. W minimum kadrowym znajduje się też 5 osób reprezentujących dyscyplinę towaroznawstwo oraz po 1 osobie z dyscyplin naukowych: zootechnika i technologia żywności i żywienia. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w minimum kadrowym znajduje się 5 osób, których dorobek naukowy może być zaliczony do dwóch dyscyplin (towaroznawstwo i zootechnika, towaroznawstwo i agronomia, towaroznawstwo i technologia żywności i żywienia, ekonomia i nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo i nauki o zarządzaniu). Zatem z punktu widzenia formalnego każda dyscyplina, do której odniesiono efekty kształcenia dla kierunku jest reprezentowana przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego. Natomiast z punktu widzenia merytorycznego, podobnie jak zaznaczono to w poprzednim akapicie, kadra ta choć obecnie spełnia minimalne wymagania związane z osiągnięciem odpowiednich efektów kształcenia, to jednak dla dalszego doskonalenia procesu kształcenia część osób powinna przeprofilować zainteresowania badawcze w kierunku dyscypliny towaroznawstwo. Nadmiar osób o kompetencjach w zakresie nauk rolniczych i dyscypliny agronomia jest zrozumiały z uwagi na charakter Uczelni i Wydziału prowadzących oceniany kierunek, ale nie prowadzi do zrównoważonego profilu kształcenia na kierunku, szczególnie w aspekcie planowanej modyfikacji koncepcji kształcenia.

Dostrzec można wprowadzić znaczną różnorodność dyscyplin naukowych, reprezentowanych wśród pracowników realizujących zajęcia na kierunku „towaroznawstwo” jednak analiza zakładanych efektów kształcenia, jak również kształcenie w specjalizacjach dotyczących obrotu towarowego i obsługi celnej oraz zarządzania jakością towarów konsumpcyjnych wskazuje, że należałoby dążyć do zwiększenia w strukturze kadry liczby osób posiadających kompetencje w zakresie towaroznawstwa oraz nauk o zarządzaniu.

Pomimo przedstawionych powyżej uwag **generalnie należy uznać, że możliwe jest osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, biorąc pod uwagę liczbę pracowników naukowo-dydaktycznych, ich kwalifikacje i dorobek naukowy w obszarach kształcenia.**

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicki);

2) Zespół wizytujący dokonał kwalifikacji minimum kadrowego na podstawie Raportu Samooceny wraz z załącznikami oraz dodatkowych dokumentów uzupełniających i korygujących przedstawionych podczas wizytacji, a także rozmów wyjaśniających przeprowadzonych z Władzami Wydziału podczas wizytacji. W ocenie brano pod uwagę posiadane wykształcenie i specjalizacje naukową, dorobek naukowy, w tym zwłaszcza publikacyjny i dydaktyczny, aktualne obciążenia dydaktyczne oraz złożone oświadczenia.

Proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów „towaroznawstwo” realizowany jest obecnie przez zespół dydaktyczny angażujący łącznie 88 osób, w tym 27 osób zgłoszonych do minimum kadrowego, co oznacza odpowiednią ilość nauczycieli akademickich do realizacji programu kształcenia i uzyskania efektów kształcenia.

Do 27 osobowego minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów Uczelnia zgłosiła 12 samodzielnych pracowników (7 z tytułem naukowym profesora i 5 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 15 ze stopniem naukowym doktora. W aktach osobowych Uczelni znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych przez wszystkie osoby.

Przedstawione w Raporcie Samooceny minimum kadrowe spełnia wymagania określone w § 15 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”, oraz § 13 pkt. 2 tj.: „Do minimum kadrowego, o którym mowa w § 15, są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy”.

Dla osób zgłoszonych do minimum kadrowego zaplanowano na bieżący rok akademicki zajęcia dydaktyczne prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia w wymiarze przewidzianym § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego stanowiącym, iż: „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”.

Wszystkie te osoby spełniają również warunek ujęty w art. 112a ust. 3 i art. 9 a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Oświadczenia o zaliczeniu do minimum kadrowego ocenianego kierunku zostały złożone przed rozpoczęciem roku akademickiego, w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki i przedłożyło je dla kierunku „towaroznawstwo” na poziomie studiów:

- I i II stopnia – 12 osób (4 profesorów, 2 doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów);
- II stopnia – 3 osoby (2 doktorów habilitowanych oraz 1 doktor);
- I stopnia – 12 osób (3 profesorów, 1 doktor habilitowany oraz 8 doktorów, w tym 1 przebywający na urlopie zdrowotnym).

Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 ww. Ustawy. Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, akty mianowania i umowy o pracę zawierają informację, czy Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego jest spełniony.

Dla prawie wszystkich zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy (wyjątek stanowi 1 osoba ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, która zatrudniona jest w UP w Lublinie jako w dodatkowym miejscu pracy). 12 z powyższych osób (3 z tytułem naukowym profesora, 1 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 8 doktorów) zatrudnionych jest na czas

nieokreślony, w tym 11 jest mianowanych. Spośród wszystkich nauczycieli akademickich z omawianego minimum kadrowego 15 wchodzi w jego skład na innych kierunkach studiów.

Przeprowadzona ocena merytoryczna dorobku naukowego i kwalifikacji dydaktycznych osób prowadzących zajęcia na kierunku „towaroznawstwo”, w tym zaproponowanych do minimum kadrowego pozwala na stwierdzenie, że warunek dotyczący minimum kadrowego na kierunku „towaroznawstwo” dla studiów pierwszego i drugiego stopnia inżynierskich jest spełniony, a kompetencje kadry dydaktycznej są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia

Ostatecznie do minimum kadrowego na kierunku „towaroznawstwo”, realizowanym na Wydziale Agrobioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zaliczono na podstawie dorobku naukowego 24 osoby, w tym 12 osób z tytułem naukowym profesora lub stopniem doktora habilitowanego oraz 12 osób ze stopniem naukowym doktora. Dwie osoby ze stopniem naukowym doktora nie mogą być zaliczone do minimum kadrowego z uwagi na brak dorobku w dyscyplinach, w których określono efekty kształcenia, a jedna z uwagi na niespełnienie kryterium odpowiedniej ilości godzin zajęć dydaktycznych. Wśród osób zaliczonych do minimum kadrowego obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych reprezentowany jest przez 18 nauczycieli nauczycieli oraz obszar nauk społecznych (ekonomicznych i nauk o zarządzaniu) przez 9 nauczycieli, przy czym dorobek naukowy 3 nauczycieli akademickich można zaliczyć równocześnie do dwóch wymienionych obszarów.

Minimum kadrowe pracowników realizujących zajęcia na ocenianym kierunku cechuje duża stabilność zatrudnienia, szczególnie wśród samodzielnych pracowników, gdyż każdy z jego członków pracuje w Uczelni średnio 31 lat, ale co najmniej 12 lat. Osoby zaliczone do minimum kadrowego, legitymujące się stopniem naukowym doktora są młodsze, a ich podstawowa część pracuje 17-18 lat, przy czym średnia zatrudnienia na Uczelni dla tej grupy wynosi 16,5 roku. Osoby te są średnio 10 lat po doktoracie (w przedziale 3-18 lat), co oznacza konieczność wkrótce przygotowania dokumentacji habilitacyjnej. Można uznać, że w perspektywie długookresowej działania te będą stabilizowały kadrę.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (24 osoby) do liczby studentów (582 osoby) na ocenianym kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 i 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.). Stwierdzić należy, że jest prawidłowy i bardzo korzystny oraz wynosi jak 1: 24.

Zajęcia dydaktyczne w większości obsadzone są na ogół prawidłowo, zgodnie z dorobkiem i kwalifikacjami prowadzących je nauczycieli akademickich. Nauczyciele akademicy zaliczeni do minimum kadrowego zazwyczaj prowadzą zajęcia zgodne z reprezentowanymi przez nich specjalnościami naukowymi, co oznacza możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w trakcie realizacji poszczególnych przedmiotów. Zastrzeżenia budzi jednak prowadzenie zajęć z niektórych podstawowych i kluczowych dla kierunku przedmiotów jak: towaroznawstwo żywności, przechowywalność czy towaroznawstwo ogólne przez osobę nie posiadającą nawet minimalnego dorobku z dyscyplin naukowych do których odnoszą się efekty kształcenia dla w/w przedmiotów. Podobnie jak w przypadku przedmiotu opakowalność prowadzonego przez osobę z dorobkiem z zakresu technologii, chemii i biochemii surowców zielarskich. Nieuzasadnione jest też prowadzenie przedmiotu Kwarantanna w tak dużym wymiarze zajęć, nieuzasadnionym z punktu widzenia

zdefiniowanych dla kierunku efektów kształcenia, przez innego pracownika zgłoszonego do minimum bez odpowiedniego dorobku z dyscyplin, w których określono efekty kształcenia.

W zakresie obsady zajęć dydaktycznych przez osoby spoza minimum kadrowego nie dostrzeżono większych uchybień, a kompetencje i dorobek osób prowadzących zajęcia z kilku wydziałów Uczelni są bardzo wysokie i pozwalają zrealizować program oraz uzyskać zamierzone efekty kształcenia na ocenianym kierunku. Takie ułożenie zajęć i ich obsada przez specjalistów w dyscyplinach nauki związanych z towaroznawstwem stanowi o sile przedstawionej koncepcji kształcenia.

Kwalifikacje kadry naukowej włączonej do minimum kadrowego dają podstawę do odpowiedniej realizacji zaproponowanego programu studiów. W toku prac doskonalących proces kształcenia wskazane byłoby jednak zwiększenie w minimum kadrowym liczby nauczycieli akademickich szczególnie reprezentujących dyscypliny naukowe **towaroznawstwo i nauki o zarządzaniu oraz uzupełniając także w zakresie dyscypliny technologia żywności i żywienia.**

W programie i procesie kształcenia na kierunku **brak jest zajęć prowadzonych na odległość.**

Hospitowane w trakcie wizytacji zajęcia były prowadzone tradycyjnymi metodami, w zasadzie poprawnie i odpowiednio do treści kształcenia. Jednak zaobserwowana formuła prowadzenia zajęć ćwiczeniowych z przedmiotu „Diagnostyka molekularna” nie wydaje się odpowiednia dla charakteru tego przedmiotu i możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia, z uwagi na zbyt dużą liczbę osób w małej sali laboratoryjnej. Ćwiczenia z tego przedmiotu powinny być realizowane w mniejszej o połowę grupie i mieć charakter laboratoryjny. Geberalnie zajęcia prowadzone były na dobrym poziomie przy wykorzystaniu właściwych materiałów dydaktycznych i środków audiowizualnych. Występowało dostosowanie tempa oraz języka wykładu do możliwości studentów, przy niewielkiej aktywności studentów na zajęciach.

Ogólna ocena hospitowanych zajęć jest jednak pozytywna. Jednak ze względu na stwierdzone uchybienia należy zwiększyć częstotliwość hospitacji. -.

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;)

3) Prowadzoną przez Wydział Agrobioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie politykę kadrową należy uznać za prawidłową i zgodną z potrzebami rozwojowymi ocenianego kierunku, w zakresie dydaktyki i badań naukowych. Podstawowym celem polityki kadrowej Wydziału jest bowiem zapewnienie niezbędnej liczby pracowników naukowych z uwzględnieniem odpowiedniej proporcji pracowników samodzielnych i pozostałych pracowników akademickich. Przy zatrudnieniu nauczycieli akademickich uwzględniana jest również specjalizacja naukowa pozwalająca na zapewnienie realizacji kierunkowych efektów kształcenia. Mając na uwadze powyższe priorytety Władze Dziekańskie stworzyły na Wydziale system wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych. W tym celu Rada Wydziału powołała Komisję ds. Rozwoju Kadry na kadencje 2012-2016, między innymi opiniując wnioski o zatrudnienie nauczycieli akademickich i prezentowanie ich Radzie Wydziału. Ponadto w zakresie okresowej oceny nauczycieli akademickich powołano Wydziałową i Uczelnianą Komisję Oceniającą, która spełnia swoje zadania wspierania procesu rozwoju kadry naukowo - dydaktycznej. Politykę kadrową na poziomie Wydziału realizuje w zasadzie prawidłowo Dziekan Wydziału przy wykorzystaniu funkcji opiniujących Rady Wydziału, powołując odpowiednie komisje konkursowe i konsultując decyzje z władzami rektorskimi.

Wszyscy nauczyciele akademicki Wydziału podlegają okresowej ocenie parametrycznej, przeprowadzanej obecnie w oparciu o zasady zawarte w ustawie podstawowej – ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, w oparciu o procedury uczelniane i Statut, a w szczególności w zakresie należytego wykonywania swych obowiązków, zgodnie ze statutem Uczelni, oraz w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych, co jest także niezbędnym elementem zapewnienia funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.

Jakość prowadzonych zajęć oceniana jest z kolei m.in. w oparciu o hospitage prowadzone przez władze dziekańskie oraz oceny przeprowadzanej przez studentów, według ankiet zatwierdzonych przez Senat. Ankietyzacja taka prowadzona jest też w systemie elektronicznym, ale ta forma oceny budzi zastrzeżenia ze strony studentów. Corocznie przyznawane są nagrody dla osób, które mają szczególne osiągnięcia dydaktyczne lub naukowe. Pozwala to premiować wyróżniających się pracowników, w tym także zaangażowanie w procesach kształcenia i pracy dydaktycznej.

Można uznać, że władze Uczelni i Wydziału prowadzą właściwą politykę doboru i rozwoju kadr, preferując dyscypliny naukowe, przydatne do realizacji procesu dydaktycznego na kierunku „twaroznawstwa”. Wyrazem tego jest systematyczny i stabilny rozwój kadry naukowo- dydaktycznej z obszaru ocenianego kierunku w latach 2008-2012 (tabela str. 23 *Raportu samooceny*) wyrażający się praktycznie corocznym zwiększaniem liczby osób ze stopniem naukowym doktora (łącznie 8 osób) oraz z tytułem profesora (3 osoby). Niestety w tym okresie nie stwierdzono zwiększenia liczby osób, które uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego, ale przy licznej kadrze uwzględnionej w minimum kadrowym w tym zakresie, nie stanowi to zagrożenia dla ciągłości kształcenia. Należy jednak zauważyć, że dotychczas tylko jedna osoba wchodząca w skład minimum kadrowego uzyskała stopień doktora habilitowanego z nauk ekonomicznych w zakresie twaroznawstwa, lecz z dostępnych materiałów nie można dokonać oceny o wpływie tego faktu na dalszy rozwój naukowy młodych pracowników naukowych. W realizowanej polityce zapewnienia jakości procesów dydaktycznych na Wydziale w kontekście dalszego zrównoważonego rozwoju kierunku sugeruje się dokonać dość zasadniczej walidacji prowadzonych zajęć dydaktycznych, szczególnie stricte związanych z twaroznawstwem, z zakresem uzyskiwanego, nowego, dorobku naukowego.

Podczas spotkania Zespołu wizytującego z pracownikami prowadzącymi zajęcia na wizytowanym kierunku studiów w dniu 29.01. 2014 roku, po przedstawieniu przez Przewodniczącą Zespołu wizytującego zadań procesu akredytacji i obecnej roli PKA w procesie podnoszenia poziomu i jakości kształcenia, członek Zespołu wizytującego dokonał interpretacji koncepcji i istoty twaroznawstwa jako dyscypliny nauki i obszaru kształcenia na styku nauk projektowo-przyrodniczych, ekonomicznych i heurystycznych. Stwierdził, że występuje specyfika prowadzenia zajęć na tym kierunku odróżniająca np. od zajęć na kierunku „rolnictwo”. Wskazał, że odniesienie efektów kształcenia do 6 dyscyplin naukowych rozmywa jednak istotę kształcenia na kierunku „twaroznawstwo”, dlatego należy wypracować własną koncepcję zrównoważonego programu kształcenia, z wykorzystaniem specyfiki Uczelni i kadry nauczającej.

W dalszej części dyskusji zwracano uwagę na zagadnienia, koncentrujące się wokół takich problemów jak:

a) określenie zasad opisu efektów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji szczególnie w zakresie opiniowania efektów kształcenia przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz wymagań rynku pracy odnośnie kwalifikacji i kompetencji absolwentów,

b) konieczności stałego modyfikowania programu kształcenia zgodnie z wymaganiami otoczenia, zwłaszcza lokalnego rynku pracy oraz potrzebie zacieśnienia kontaktów z praktyką

i podmiotami otoczenia dla tworzenia programów kształcenia odpowiadających przyszłym wyzwaniom rozwoju społeczno-gospodarczego,

c) niespójnej terminologii na styku dyscyplin: technologia żywności i żywienia – towaroznawstwo i wynikające z tego rozszerzenia w standardach kształcenia,

d) podstawowych barier jakości kształcenia na kierunku, jakimi są problemy finansowania niezbędnych inwestycji i zakupów urządzeń.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji oraz liczba osób prowadzących zajęcia na kierunku „towaroznawstwo” umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia zarówno na studiach I jak i II stopnia. Kwalifikacje naukowe i dydaktyczne samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych oraz doktorów (bazując na ogólnej ocenie dorobku naukowego) są adekwatne do efektów kształcenia osadzonych w obszarach kształcenia w zakresie nauk rolniczo-przyrodniczych o charakterze techniczno-technologicznym (bardzo dobrze) oraz nauk ekonomicznych i społecznych - (dostatecznie).

2) Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia zaliczono 25 zgłoszonych osób, w tym 12 osób z tytułem naukowym profesora lub stopniem doktora habilitowanego oraz 13 osób ze stopniem naukowym doktora. Wśród 24 osób zaliczonych do minimum kadrowego obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych reprezentowany jest przez 18 nauczycieli akademickich a obszar nauk społecznych (ekonomicznych i nauk o zarządzaniu) przez 9 (3 nauczycieli reprezentuje dwa wymienione obszary równocześnie). Dorobek nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego dla kierunku „towaroznawstwo” spełnia wymagania formalne i nawiązuje do takich zagadnień jak chemia, biochemia, mikrobiologia, technologia rolno-spożywcza i chemiczna, towaroznawstwo, ekologia, zarządzanie jakością i polityka makroekonomiczna.

3) Wydział Agrobioinżynierii UP w Lublinie prowadzi odpowiednią politykę kadrową uwzględniającą potrzeby kierunku „towaroznawstwo” w zakresie rozwoju naukowego kadry i podniesienia poziomu jakości kształcenia. Władze Wydziału stwarzają warunki do rozwoju przede wszystkim własnej kadry dydaktycznej poprzez wspieranie zdobywania kolejnych stopni naukowych. Finansowanie Wydziału w zakresie działalności naukowo-badawczej oparte jest na dotacji na rozwój młodych naukowców oraz poprzez środki pozyskiwane w drodze konkursów na granty i projekty badawcze (NCN, NCBiR, MRiRW) a także poprzez prace zlecone. Prowadzone badania podnoszą kwalifikacje nauczycieli akademickich, co bardzo często przekłada się także na podnoszenie jakości kształcenia studentów.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Szczegółowy opis bazy dydaktycznej, na którą składają się specjalistyczne laboratoria, sale ćwiczeń i sale wykładowe, należące do Wydziału Agrobioinżynierii UP w Lublinie oraz

innych wydziałów Uczelni prowadzących kształcenie na kierunku „twaroznawstwo” przedstawia szczegółowo *Raport Samooceny* (na str. 23 – 26).

Zajęcia dydaktyczne studenci kierunku „twaroznawstwo” odbywają w salach wykładowych i ćwiczeniowych Wydziału Agrobioinżynierii oraz innych Wydziałów: Biotechnologii i Nauk o Żywności, Biologii i Hodowli Zwierząt, Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Inżynierii Produkcji oraz Medycyny Weterynaryjnej, które zaangażowane są w proces kształcenia, przez pracowników realizujących zajęcia na tym kierunku. Nadaje to procesowi kształcenia charakter interdyscyplinarny, ale nie buduje tożsamości i odrębności kierunku oraz ściślejszych relacji studentów i pracowników. Studenci korzystają także z pracowni ogólnouczeniowych (np. komputerowych, chemicznych, fizycznych). Zajęcia z przedmiotów kierunkowych odbywają się przede wszystkim w pomieszczeniach pracowni: Towaroznawstwa Produktów Roślinnych, Pracowni Oceny Jakościowej Surowców Zielarskich, Zakładu Kształtowania Jakości i Standaryzacji Surowców Roślinnych, laboratorium Instytutu Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin, Pracowni Instrumentalnej Analizy Żywności, laboratoriów: Katedry Ekologii, Katedry Biotechnologii, Żywienia Człowieka i Towaroznawstwa Żywności, Zakładu Technologii Mleka i Hydrokoloidów, Katedry Biochemii i Chemii Żywności, Katedry Analizy i Oceny Jakości Żywności, Katedry Technologii Mięsa i Zarządzania Jakością, Katedry Higieny Żywności Zwierzęcego Pochodzenia, a także pracowni: Marketingu, Ekonomii, Rachunkowości i Finansów, Mikroekonomii, Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa, Zakładu Zarządzania Jakością w Inżynierii Rolniczej, Zakładu Teorii Eksperymentu i Biometrii.

Posiadana przez Wydział baza dydaktyczna służąca do realizacji procesu kształcenia na kierunku „twaroznawstwo” na ogół pozwala (w laboratoriach i pracowniach specjalistycznych) na realizację nowoczesnego programu dydaktyczno-naukowego w nowoczesnym ujęciu i z zastosowaniem specyficznych narzędzi wspomagania do realizacji pełni treści programowych zawartych w sylabusach opisujących poszczególne przedmioty realizowane na kierunku „twaroznawstwo”.

Poszczególne sale dydaktyczne, w tym laboratoryjne, są przyporządkowane i administrowane przez 16 katedr i 1 instytut wchodzące w skład Wydziału prowadzącego kierunek. Wszystkie sale dydaktyczne i laboratoryjne mieszczą się w 4 budynkach przy ulicach Skromnej, Akademickiej, Dobrzyńskiego i Leszczyńskiego. Baza dydaktyczna, wizytowana przez członków Komisji Akredytacyjnej w towarzystwie Dziekana Wydziału, może być jednoznacznie określona jako nowoczesna lub w miarę nowoczesna. Większość pomieszczeń była modernizowana w ostatnich kilku latach i ciągle jest unowocześniana.

Wydział Agrobioinżynierii dysponuje nowoczesnymi salami komputerowymi, jedną (mieszczącą się w Katedrze Zastosowań Matematyki i Informatyki) o powierzchni 38,4 m² w której jest tablica multimedialna oraz 16 stanowisk komputerowych z pełnym dostępem do Internetu; Komputery wyposażone są w system operacyjny *Windows 7* oraz oprogramowanie *Statistica – Statystyki przemysłowe*, oraz drugą salę (w Instytucie Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin) o powierzchni 28 m² wyposażoną w 15 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone są na wizytowanym Wydziale bądź innych wydziałach, gdzie funkcjonują liczne, odrębne, specjalistyczne laboratoria do takich przedmiotów jak; przedmioty chemiczne, (chemia ogólna, analityczna, chemia organiczna, chemia fizyczna), przedmioty biochemiczne i mikrobiologiczne, przedmioty z zakresu towaroznawstwa żywności, sale do badania i oceny jakości rynkowych produktów żywnościowych. Wydział dysponuje także laboratorium/halą przeznaczoną do realizacji przedmiotów z zakresu zastosowań metod technologicznych.

Szereg sal wykładowych i seminaryjnych o charakterze ogólnym współużytkowanych jest przez studentów innych kierunków studiów realizowanych na Wydziale Agrobioinżynierii UP

w Lublinie. Wszystkie te sale ogólne posiadają wyposażenie w urządzenia umożliwiające korzystanie z coraz bardziej powszechnych prezentacji multimedialnych. Większe sale posiadają urządzenia nagłaśniające. Wydział dysponuje też odpowiednim zestawem pracowni komputerowych, każde po kilkanaście stanowisk dostosowanych do pracy w grupach projektowych. Podsumowując, liczbę i powierzchnię sal audytoryjnych wykorzystywanych przez oceniany kierunek studiów, a także ich wyposażenie należy ocenić w pełni pozytywnie.

Wszystkie opisane powyżej sale dydaktyczne i laboratoria doświadczalne są dobrze wyposażone zarówno w podstawowe urządzenia dydaktyczne jak i specjalistyczną aparaturę naukowo-badawczą, taką jak: spektrofotometry, pH-metry, suszarki laboratoryjne, mikroskopy, polarymetry, kolorymetry, wagi analityczne, różnego typu łącznie grzejne oraz specjalistyczne urządzenia technologiczne.

Pewne zastrzeżenia może budzić brak laboratorium, które można by określić jako sale dydaktyczną do realizacji przedmiotu towaroznawstwo artykułów przemysłowych oraz bardzo słabo wyposażone laboratorium analizy żywności.

W opinii studentów baza dydaktyczna jednostki zapewnia im możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia m.in. laboratoria i pracownie w opinii studentów wyposażone w niezbędny im sprzęt.

Biblioteka posiada wystarczającą liczbę egzemplarzy najczęściej używanych przez studentów wizytowanego kierunku książek. Jednakże w przypadku braku możliwości wypożyczenia książki można z tego samego tytułu skorzystać w czytelni biblioteki. W opinii studentów liczba miejsc w czytelni jest odpowiednia. Według studentów biblioteka oraz czytelnia otwarte są w godzinach, które umożliwiają studentom swobodne korzystanie z ich zasobów.

Uczelnia zapewnia studentom właściwe miejsca do odbywania praktyk dyplomowych. Studenci dobierają miejsca praktyk z listy miejsc oferowanych przez Zakład Kształcenia Praktycznego, które w opinii studentów są miejscami interesującymi, można tam zdobyć cenne umiejętności praktyczne. Sami studenci także poszukają odpowiednich instytucji. Z opinii studentów wynika, że w trakcie poszukiwania miejsc praktyk kierują się oni swoimi zainteresowaniami, a także profilem działalności zakładu i jego zgodnością ze specjalnością preferowaną przez studentów.

Z informacji uzyskanych od władz Wydziału wynika, że planowany jest dalszy rozwój ocenianego kierunku i to zarówno w wymiarze inwestycyjnym (modernizacja obiektów dydaktycznych, w tym niezbędnych pracowni towaroznawstwa) oraz poprawy ich wyposażenia. Zaplanowane zostały odpowiednie działania i nakłady finansowe, ale z uwagi na ograniczenia finansowania na poziomie Uczelni plany te nie zostały zrealizowane i w najbliższej perspektywie trudno określić szanse ich realizacji, co utrudnia ocenę spójności planowanego rozwoju ocenianego kierunku

Jednostka realizuje zajęcia na wizytowanym kierunku w budynkach, które przystosowane są dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, m.in. dzięki obecnym w budynkach windom oraz podjazdom zewnętrznym. Niektóre windy są także przystosowane dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku oraz osób niedosłyszących poprzez system głośnomówiący zamontowany w windach.

W podsumowaniu oceny infrastruktury i bazy dydaktycznej wpływającej na możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia można stwierdzić, że Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia podstawowych końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wskazane jest w przyszłości tworzenie na Wydziale laboratoriów bardziej specjalistycznych, co pozwoli na dostosowywanie programu kształcenia do coraz nowszych metod badawczych i nowych trendów w zakresie oceny towaroznawczej produktów.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział Agrobioinżynierii zapewnia w dużym stopniu odpowiednią bazę dydaktyczną (we własnych obiektach i obiektach wydziałów współpracujących) do realizacji procesu dydaktycznego na kierunku „towaroznawstwo” w odniesieniu do przedmiotów ogólnych i przedmiotów kierunkowych, ale dostrzec można pewne braki w zakresie specjalistycznych pracowni i laboratoriów do prowadzenia kształcenia i badań z przedmiotów towaroznawczych, szczególnie towaroznawstwa produktów przemysłowych i analizy żywności. Wykazane braki wyposażenia w chwili obecnej nie stanowią zagrożenia związanego z osiąganiem zadeklarowanych efektów kształcenia, jednak nie pozwalają na dalszy rozwój kierunki i dostosowywania jego do nowych trendów. Uczelnia dysponuje dobrze wyposażoną i zorganizowaną biblioteką. Zapewnia także bazę materialną uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ocena badań naukowych prowadzonych przez kadrę prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku studiów jest pochodną struktury kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Ciekawych danych, w analizie prowadzonych badań naukowych powiązanych z zakresem obszarów kształcenia przyporządkowanych ocenianemu kierunkowi studiów, dostarcza tabela umieszczona w *Raporcie Samooceny* na str. 21. Z tabeli tej wynika jednoznacznie, że trzonem kadry naukowej, tworzącym oceniany kierunek dla studiów I stopnia są naukowcy:

- którzy uzyskali tytuł naukowy (16 osób, w tym 7 zaliczonych do minimum kadrowego),
- którzy uzyskali stopnie naukowe dr hab. lub dr (39 osób, w tym 10 zaliczonych do minimum kadrowego), w obszarze wiedzy nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, w dziedzinie nauk rolniczych i dla osób ze stopniem naukowym w dyscyplinie naukowej – **agronomia**. Podobne proporcje w strukturze kwalifikacji naukowych opisanych przez obszary/dziedziny/dyscypliny nauki zachowane są też dla studiów II stopnia.

Z innych dyscyplin w dziedzinie nauk rolniczych, najliczniej reprezentowani są naukowcy z technologii żywności i żywienia: 17 osób przypisanych do I stopnia i 7 osób przypisanych do II stopnia studiów ocenianego kierunku (w tym żadna osoba nie należy do minimum kadrowego)..

Istotną informacją jaką uzyskano z analizy omawianej tabeli są dane o liczbie naukowców zaliczanych do minimum kadrowego i reprezentujących obszar wiedzy nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych. W tej grupie pracowników jest jedna osoba ze stopniem dr hab. z dyscypliny – ekonomia i jedna dr hab. z dyscypliny – towaroznawstwo, oraz 5 osób ze stopniem doktora w dyscyplinie naukowej – ekonomia.

Opisane powyżej proporcje naukowców należących do dziedziny nauk rolniczych, ze szczególnym uwzględnieniem dyscypliny naukowej – agronomia, znajdują swoje odbicie w tematyce realizowanych prac badawczych. Są to m.in. kompleksowe badania nad:

- doskonaleniem technologii uprawy ważnych gospodarczo gatunków roślin (współdział studentów w badaniach, ich udział w konferencjach naukowych oraz współautorstwo publikacji naukowych),

- otrzymywaniem i oceną bioproduktów oraz wykorzystaniem markerów DNA do oceny **towaroznawczej** zbóż (1 patent i 2 zgłoszenia patentowe),
- ocena **towaroznawcza** surowców i produktów pochodzenia roślinnego, monitorowanie dynamiki zmian organoleptycznych w czasie przechowywania tych produktów (udział studentów realizujących prace dyplomowe w pracach badawczych),
- określanie aspektów środowiskowych kształtujących plony roślin uprawnych,
- problematyka „konkurencyjności w agrobiznesie, badania zachowań zakupowych na rynku produktów rolno-żywnościowych.

W procesie dydaktycznym na kierunku „towaroznawstwo” uczestniczą także naukowcy z innych wydziałów. Naukowcy ci realizują szeroki wachlarz tematów badawczych, w których uczestniczą studenci, jak również uzyskane wyniki badań służą często do doskonalenia treści programowych przedmiotów realizowanych na omawianym kierunku.

Załącznik nr 10 zamieszczony w *Raporcie Samooceny* w bardzo przejrzysty sposób przedstawia wykaz projektów badawczych powiązanych z towaroznawstwem, finansowanych przez NCN, NCBiR, MRiRW a wykonywanych w latach 2009 – 2012 przez pracowników realizujących zajęcia na kierunku „towaroznawstwo”. Tytuły większości projektów badawczych są powiązane z agronomią. Łączna kwota przeznaczona na wskazane projekty badawcze wynosiła 3 174 400; złotych.

Badania prowadzone przez naukowców związanych głównie dydaktycznie (w mniejszym stopniu naukowo), z towaroznawstwem w latach 2009 – 2013 pozwoliły im oraz studentom kierunku wziąć udział w kilku międzynarodowych programach oraz zrealizować program wymiany z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Programy międzynarodowe realizowane były we współpracy z uczelniami o charakterze rolniczym w Lublinie (program międzynarodowy), Nitrze, Padwie, Kownie. Łącznie w tych programach wzięło udział 49 studentów (w Lublinie) i 13 naukowców w Lublinie oraz 7 naukowców w pozostałych ośrodkach. Na podstawie ww. danych, proces umiędzynarodowienia współpracy naukowo-dydaktycznej można ocenić jako umiarkowanie satysfakcjonujący.

Na Wydziale funkcjonuje Koło Naukowe Towaroznawstwa, którego studenci biorą udział w badaniach naukowych prowadzonych przez jednostkę. Studenci biorą udział w badaniach naukowych także poprzez realizację prac dyplomowych, jednakże niezbyt często kończą się one publikacjami naukowymi. W latach 2009-2013 studenci byli współautorami 31 publikacji naukowych, które powstały na Wydziale Agrobiotechnologii.

Władzom Wydziału należy zwrócić uwagę na fakt, że studenci obecni na spotkaniu z Zespołem wizytującym PKA nie posiadali informacji o badaniach naukowych prowadzonych przez jednostkę w zakresie towaroznawstwa, a także udziale w nich studentów oraz nie wykazywali również zainteresowania taką możliwością, jednakże nie wskazali przyczyn takiej sytuacji.

Podsumowując ocenę kryterium 6 można stwierdzić, że rezultaty prowadzonych badań naukowych są zadowalające, a także jednostka w stopniu zadowalającym stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w przyszłej pracy zawodowej lub naukowo-badawczej.

W dalszych planach rozwoju badań naukowych należy zwrócić uwagę w większym stopniu na podejmowanie tematyki towaroznawczej w dosłownym znaczeniu tego zakresu badań. Nie wystarczy dodawać do tytułów prac naukowych słów „aspekty towaroznawcze” lub „towaroznawcza ocena”, aby dorobek naukowy automatycznie przyczyniał się do gromadzenia doświadczeń niezbędnych do ulepszania procesów dydaktycznych na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Badania naukowe prowadzone na Wydziale Agrobioinżynierii UP w Lublinie przez pracowników zaangażowanych do kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” należy ocenić pozytywnie. Wydział w ostatniej ocenie parametrycznej MNiSzW podanej jako *Wykaz jednostek naukowych i kategorii naukowych* uzyskał kategorię B z oceną ostateczną –50.52 punktów (38 miejsce na 49 wydziałów sklasyfikowanych wśród uczelni o charakterze przyrodniczo – rolniczym w Polsce w obszarze Nauk o Życiu).

Źródłem finansowania badań naukowych są głównie dotacje MNiSzW oraz w mniejszym stopniu NCN na badania statutowe i granty indywidualne oraz w stosunkowo małym stopniu środki pozyskiwane z projektów zamawianych i współpracy z otoczeniem gospodarczym. Problematyka podejmowana w badaniach naukowych ma związek z zagadnieniami realizowanymi w procesie dydaktycznym w stopniu zadowalającym.

Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, m.in. poprzez uczestnictwo w kołach naukowych, a także badaniach realizowanych przez nauczycieli akademickich.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Rekrutacja na wizytowany kierunek odbywa się na podstawie *Uchwały Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie nr 85/2011-2012 z dnia 25 maja 2012 roku*. Informacje dotyczące rekrutacji oraz jej zasad publikowane są na stronie internetowej Uczelni. Kandydaci na studia I stopnia przyjmowani są na podstawie listy rankingowej tworzonej z wyników uzyskanych w ramach postępowania kwalifikacyjnego, w trakcie którego pod uwagę brane są wyniki egzaminu dojrzałości z przedmiotu: język obcy nowożytny, a także jeden przedmiot do wyboru: biologia, chemia, matematyka, informatyka, geografia, fizyka i astronomia lub wiedza o społeczeństwie. Rekrutacja na studia II stopnia przeznaczona jest dla absolwentów z tytułem zawodowym inżyniera lub magistra inżyniera, którzy ukończyli kierunek towaroznawstwo lub pokrewny, czyli taki, który charakteryzuje się 60% zgodnością efektów kształcenia (zdefiniowana za pomocą punktów ECTS) z efektami kształcenia na studia I stopnia wizytowanego kierunku. Zasady rekrutacji są prawidłowe, uwzględniają zasadę równych szans i nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, w związku z tym nie budzą żadnych zastrzeżeń.

2) Zgodnie z opinią studentów, programy studiów, liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. System oceny osiągnięć efektów kształcenia jest obiektywny i transparentny. Studenci mają również dostęp do prac zaliczeniowych, a także mogą otrzymać informację zwrotną o popełnionych błędach.

Ogólne zasady zaliczania zajęć, zdawania egzaminów, usprawiedliwiania nieobecności przedstawione są w *Regulaminie Studiów*, który wprowadzony został *Uchwałą Senatu nr 82/2011-2012*. Zasady szczegółowe ustalane są przez nauczycieli akademickich i przekazywane są studentom na pierwszych zajęciach, co także potwierdzili studenci w trakcie spotkania z Zespołem wizytującym PKA. W opinii studentów efekty kształcenia z zakresu wiedzy sprawdzane są poprzez egzaminy sprawdzające wiedzę teoretyczną, natomiast efekty kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych sprawdzane są na zajęciach w formie ćwiczeń i projektów. Zasady zaliczenia obowiązują wszystkich studentów jednakowo.

Studenci obecni na spotkaniu posiadali także informacje dotyczące prawa do powtarzania egzaminu oraz egzaminu komisyjnego.

3) Wydział oferuje studentom możliwość skorzystania z programów w ramach współpracy międzynarodowej, w której do tej pory udział wzięło 10 studentów wizytowanego kierunku. Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość korzystania z wymian krajowych i zagranicznych w ramach programów MOST oraz ERASMUS. Studenci ocenianego kierunku brali również udział w jednym programie, który odbywał się w latach 2009-11 i był to Program intensywny ERA_IP nt. Role of agriculture In territorial identity and competitiveness of rural areas. Jednostka obecnie prowadzi rekrutację na Program Intensywny EIP 13203-1040/Nitra 02 nt. Rozpowszechnianie rolnictwa (Doradztwo Rolnicze) w krajach Unii Europejskiej, którego rozpoczęcie planowane jest na marzec 2014 roku. Do programu tego obecnie zgłosiło się 4 chętnych studentów z kierunku „towaroznawstwo”. Jednak, w opinii studentów działania podejmowane przez Jednostkę w celu popularyzacji wymiany międzynarodowej oraz wiedzy o systemie ECTS są niedostateczne, co w kontekście przedstawionych powyżej danych liczbowych wydaje się dziwne. Z drugiej strony przyznali, że są oni mało zainteresowani wykorzystaniem możliwości oferowanych im przez Uczelnię, jednocześnie nie potrafili jednakże wskazać powodu takiej sytuacji.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem wizytującym przekazali pozytywne opinie dotyczące poziomu nauczania języków obcych, a przede wszystkim nauczania lektoratów w trakcie procesu kształcenia. Zwrócili jednak uwagę, że od kilku lat studenci zwracają się z prośbą do władz dziekańskich o uruchomienie lektoratów z języka hiszpańskiego, a do tej pory nie zostały poczynione żadne kroki w tym kierunku.

4) Studenci podczas spotkania z Zespołem wizytującym PKA pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonujący na Uczelni i wizytowanym Wydziale, aczkolwiek zgłosili kilka uwag, głównie natury organizacyjnej, które bez trudności można wprowadzić w życie.

Zagadnienia związane ze świadczeniami materialnymi na Uczelni określa *Regulamin Szczegółowy Ustalania Wysokości, Przyznawania i Wypłacania Świadczeń Pomocy Materialnej dla Studentów i Doktorantów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie*, który został wprowadzony w życie *Zarządzeniem nr 39 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 lipca 2011 roku*. Na wizytowanym kierunku studenci mogą ubiegać się o wszystkie świadczenia przewidziane w *art. 173 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.)*. Stypendia przyznawane są na wniosek osoby zainteresowanej. Stypendia socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są przez Dziekana lub przez Wydziałową Komisję Stypendialną (powołaną na wniosek właściwego organu Samorządu Studenckiego, której większość stanowią studenci), natomiast stypendia Rektora dla najlepszych studentów przyznawane są przez Rektora lub Odwoławczą Komisję Stypendialną Studentów (powołaną na wniosek właściwego organu Samorządu Studenckiego, której większość składu również stanowią studenci). Komisja ta rozpatruje również odwołania od decyzji Wydziałowych Komisji Stypendialnych i wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy w przypadku stypendiów rektora. Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych przyznawane jest studentom z orzeczeniem niepełnosprawności, a jego wysokość zależy od stopnia niepełnosprawności. Stypendium rektora dla najlepszych studentów przyznawane jest za wysoką średnią (minimalnie 4,0) oraz osiągnięcia naukowe, artystyczne lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Rozdział środków na stypendia socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych, Rektora dla najlepszych studentów i zapomogi jest dokonany na podstawie decyzji podpisanej przez Rektora, Prorektora ds.

Dydaktyki, Kwestora, Przewodniczącego Samorządu Studenckiego oraz Przewodniczącego Samorządu Doktorantów. Pula maksymalnych 10% przewidzianych na stypendia Rektora dla najlepszych studentów zgodnie z regulaminem podzielona została następująco: 7% przeznaczone jest na stypendia za wysoką średnią, 1,5% za osiągnięcia naukowe, 0,5% za osiągnięcia artystyczne, a pozostały 1% na stypendia za wysokie wyniki w sporcie.

Uczelnia dysponuje 6 domami studenckimi, z czego 5 znajduje się w Lublinie, a 1 w Zamościu. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem wizytującym wynika, że są oni zadowoleni z mieszkania w domach studenckich Uczelni. Charakteryzują się one odpowiednimi warunkami, które zapewniają im możliwość uczenia się. Studenci wyrazili również opinię, że ceny za domy studenckie są proporcjonalne do warunków jakie oferują, a także cen na rynku lokalnym.

W budynkach, w których studenci wizytowanego kierunku mają zajęcia znajdują się bufety i stołówki.

Studenci posiadają wiedzę o możliwości indywidualizacji procesu kształcenia poprzez wybór przedmiotów obieralnych, a także wybór specjalności. Na wizytowanym kierunku studenci mają możliwość wyboru przedmiotów obieralnych, jednakże w ich opinii przedmioty są zbyt ogólne i mało interesujące. Nie posiadają oni natomiast informacji dotyczących indywidualizacji procesu kształcenia poprzez indywidualny plan i program studiów oraz indywidualną organizację studiów.

Według opinii przedstawionej przez studentów mogą oni korzystać z pracowni naukowych poza czasem zajęć gdy wcześniej umówią się z nauczycielem akademickim.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem wizytującym nie zgłaszali się nigdy ze swoimi problemami do władz dziekańskich, dlatego nie można ocenić dostępności władz dziekańskich dla studentów. Należy natomiast zauważyć, że studenci mają taką możliwość, ponieważ Dziekan i prodziekani mają wyznaczone godziny konsultacji, w których przyjmują studentów.

Z opinii studentów wynika, że dziekanat otwarty jest zbyt krótko, co utrudnia studentom sprawne załatwienie wszelkich spraw związanych z realizowanym kształceniem. Według studentów godziny pracy dziekanatu, w których obsługiwani są studenci powinny być wydłużone. Jednak z samej pracy dziekanatu i fachowości zatrudnionego tam personelu byli bardzo zadowoleni.

Z dokumentów przedstawionych przez władze Wydziału wynika, że na wizytowanym kierunku istnieje instytucja opiekuna roku, studenci stwierdzili, że wiedzą o takiej osobie, jednakże nigdy nie korzystali z jej pomocy, ponieważ nigdy nie wydarzyły się sytuacje, których nie mogli by rozwiązać bezpośrednio z prowadzącymi.

Studenci na ogół posiadali informację dotyczącą sylabusów, wiedzieli, że zawierają one podstawowe informacje o realizowanym przedmiocie, efekty kształcenia a także polecaną literaturę. Według studentów informację znajdujące się w sylabusach są im przydatne do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jednak część studentów obecnych na spotkaniu nie wiedziała co to są sylabusy oraz jakie informacje zawierają.

Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania. Odnosząc się do tematów prac dyplomowych, stwierdzili, że mają możliwość wyboru tematu spośród zaproponowanych przez promotora, jak również mogą proponować własny temat. Studenci studiów I stopnia wskazali również, że promotorów pracy wybierają na początku III roku studiów, co w ich opinii jest zbyt wczesnym terminem zwłaszcza, że specjalności obierają dopiero semestr później, więc wybór tematu pracy dyplomowej, a więc i promotora jest bardzo często wyborem przypadkowym. Studenci studiów II stopnia nie mieli w tym zakresie zastrzeżeń. Studenci są poinformowani o wymaganiach dotyczących egzaminu dyplomowego i zasad przystępowania do niego..

Na wizytowanym kierunku studenci mogą działać w Kole Naukowym Towaroznawstwa, które prowadzi działalność naukową, m.in. przez udział w badaniach naukowych prowadzonych na Wydziale. Studenci należący do koła naukowego mają zapewnione odpowiednie w ich opinii wsparcie materialne i merytoryczne ze strony Uczelni.

Uczelnia wspiera rozwój kulturalny i społeczny studentów, m.in. poprzez funkcjonowanie 8 organizacji studenckich, takich jak: AZS, Związek Młodzieży Wiejskiej, Chór, Zespół Pieśni i Tańca.

Na Uczelni działa również Samorząd Studentów, który funkcjonuje na podstawie *Regulaminu Samorządu Studentów*, którego zgodność z *Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.)* potwierdzono *Uchwałą nr 104/2011-2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 14 września 2012 roku*. Samorząd prowadzi na Uczelni działalność socjalną oraz kulturalną. Według opinii przedstawicieli Samorządu Studentów otrzymują oni odpowiednie wsparcie materialne i merytoryczne ze strony Uczelni.

Reasumując należy stwierdzić, że system wsparcia studentów kierunku „towaroznawstwo” na Wydziale funkcjonuje prawidłowo. Natomiast sami studenci są raczej mało aktywni, co zaobserwował Zespół oceniający na spotkaniu ze studentami, jak również poprzez ocenę i analizę działalności przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału i w samorządzie studenckim.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na kierunek studiów.

2) System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i znany studentom oraz zorientowany na proces uczenia się. Zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów. Jednostka stwarza możliwość wymian studenckich, jednakże studenci byli w niewielkim stopniu zainteresowani możliwościami jakie stwarza system. Odnotować należy jednak, że kilkanaście osób skorzystało z możliwości wyjazdów zagranicznych.

4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (zwany dalej WSZJK lub Systemem) wprowadzony został w Uczelni Uchwałą nr 37/2008-2009 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2009 r. w sprawie *wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie* (z późn. zm.).

Zgodnie z obowiązującą obecnie, dotyczącą funkcjonowania w Uczelni WSZJK Uchwałą nr 43/2012-2013 Senatu UP w Lublinie z dnia 22 lutego 2013 r. Celem wprowadzenia Systemu w Uczelni jest w szczególności: ciągle podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów oraz podnoszenie rangi pracy dydaktycznej zatrudnionych nauczycieli akademickich i specjalistów poza Uczelnią. Działaniem Systemu powinni być objęci pracownicy Uczelni, studenci, doktoranci, uczestnicy studiów podyplomowych oraz specjaliści spoza Uniwersytetu, którzy uczestniczą w realizacji procesu dydaktycznego. WSZJK określa trzy obszary działania Systemu: ocenę, zapewnienie oraz doskonalenia jakości kształcenia. Powyższa Uchwała określa również zakres zadań organów biorących udział w działaniach na rzecz WSZJK zarówno na poziomie Uczelni, jak i na wydziałach. Jednym z takich gremiów jest Uczelniana Komisja ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia, dzieląca się na 2 Zespoły: Zespół ds. Zapewnienia jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Oceny jakości Kształcenia, powołana Zarządzeniem nr 20 Rektora Uczelni z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia. Rektor Uczelni powołał również, na okres od 1 grudnia 2013 r. do 31 sierpnia 2016 r., Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia (powołanie z dnia 21 października 2013 r.), który jest przewodniczącym Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia. W Uczelni zatwierdzono ponadto na kadencję 2012-2016 skład m.in.: Komisji ds. Kadr, Komisji Oceniającej Uczelni oraz Odwoławczej Komisji Oceniającej (Uchwały Senatu UP w Lublinie z dnia 14 września 2012 r., odpowiednio: nr 101 oraz 102/2011-2012). Nadzór nad funkcjonowaniem Systemu w Uczelni sprawuje Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki, zaś na szczeblu Wydziału - Dziekan. W Uczelni obowiązuje również Zarządzenia nr 23 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedur funkcjonowania wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia, powstałe w celu realizacji postanowień wynikających z § 10 Uchwały nr 43/2012-2013 Senatu Uczelni z dnia 22 lutego 2013 r. Na podstawie Załączników do powyższego Zarządzenia obowiązują na Wydziale Agrobiotechnologii następujące instrukcje: Weryfikacja efektów kształcenia – obowiązki nauczyciela akademickiego realizującego zajęcia w ramach modułu oraz osoby odpowiedzialnej za moduł; Weryfikacja efektów kształcenia w ramach WSZJK – obowiązki kierowników jednostek; Instrukcja – praktyki programowe; Instrukcja okresowej weryfikacji instrukcji; Instrukcja przeprowadzania hospitacji; Instrukcja przeprowadzania ankietyzacji; Instrukcja współpracy wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów kształcenia na kierunku studiów; Instrukcja – zapewnienie jakości kadry dydaktycznej UP w Lublinie.

Na Wydziale Agrobiotechnologii powołano na kadencję 2012-2016 m.in. następujące komisje: Komisję ds. Kadr Naukowych, Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia, Komisję Oceniającą Wydział, Komisję ds. Rozwoju Wydziału czy Komisję ds. Jakości Kształcenia. W skład Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi przedstawiciele studentów oraz doktorantów. Z posiedzeń powyższego gremium sporządzane są protokoły, które przyjmowane są następnie na posiedzeniach Rady Wydziału Agrobiotechnologii.

Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem „twarozwstwo”. Za realizację procesu dydaktycznego odpowiedzialny jest Dziekan Wydziału oraz w szczególności jeden z prodziekanów, sprawujący bezpośredni nadzór nad formalnym i merytorycznym funkcjonowaniem kierunku „twarozwstwo”, jednego z siedmiu funkcjonujących na Wydziale Agrobiotechnologii. Opieka merytoryczna nad programem kształcenia została powierzona Radzie Programowej kierunku. Jak wynika z przedstawionych sprawozdań z posiedzeń Rady Programowej jej działalność jest aktywna. Komisja ta nie tylko ocenia, weryfikuje i modyfikuje programy kształcenia, dostosowując je do sugestii nauczycieli i studentów, ale również zajmują się zagadnieniami związanymi z procesem dyplomowania

(zasady dyplomowania na kierunku, prezentacje przykładowych prac dyplomowych), opisem sylwetki absolwenta, funkcjonowaniem koła naukowego towaroznawców. Zorganizowała także ogólnouczelnianą i środowiskową Konferencję dotyczącą kreowania programu kształcenia i planu studiów na kierunku „towaroznawstwo”, w której uczestniczyli zarówno nauczyciele akademicy i studenci, ale także przedstawiciele władz województwa i urzędu pracy oraz kilku regionalnych firm. Tego typu działania są ze wszech miar niezwykle wartościowe i świadczą o poszukiwaniu własnej drogi kształcenia w zakresie nauk towaroznawczych. Docenić należy zatem podjęcie dyskusji środowiskowej na temat przyszłości funkcjonowania kierunku „towaroznawstwo” w UP w Lublinie.

Na kierunku „towaroznawstwo” podstawowymi metodami służącymi ocenie i zapewnieniu jakości kształcenia są: ocena zajęć dydaktycznych przez studentów (za przeprowadzenie której odpowiedzialny jest, podległy Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki, Dział Organizacji Studiów); hospitacje zajęć dydaktycznych (na podstawie *Arkusza hospitacyjnego Oceny Pracy Nauczycieli przez Przełożonego*) – jednak podczas wizytacji nie przedstawiono harmonogramu hospitacji; oraz okresowe oceny pracowników naukowo-dydaktycznych, m.in. pod kątem prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Ocenie podlega również program i plan studiów – oceny tej dokonują studenci, absolwenci po upływie 5 lat od ukończenia studiów oraz interesariusze zewnętrzni (uczestniczący w posiedzeniach Rady Programowej oraz w konferencjach dotyczących kształcenia na ocenianym kierunku studiów).

Do weryfikacji osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia stosowane są mierniki ilościowe i jakościowe. Mierniki te zostały opisane na str. 35-39 Raportu samooceny. Mierniki ilościowe stosowane w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie to m.in.: ewaluacja ocen z zaliczeń i egzaminów oraz prac kontrolnych (kolokwia, „wejściówki”), współczynnik zaliczeń poszczególnych przedmiotów w pierwszym terminie, nakład pracy przeciętnego studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia, ocena aktywności studentów na zajęciach, odsetek studentów powtarzających przedmioty lub semestr oraz rok, oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego, oceny prac dyplomowych wystawiane przez recenzentów i promotorów itp. (str 35 Raport Samooceny). Wydział systematycznie dokonuje oceny jakości kształcenia, o czym świadczą odpowiednie protokoły. Należy zatem stwierdzić, że Uczelnia wypracowała odpowiednie procedury związane z oceną jakości kształcenia i weryfikacją osiąganych przez studentów efektów kształcenia. Funkcjonowanie wielu z wymienionych powyżej procedur opisano podczas omawiania poszczególnych kryteriów kształcenia w opracowywanym Raporcie z wizytacji (m.in. procedury dyplomowania, ocenę nauczycieli i politykę wspierania ich rozwoju naukowego, wsparcie studentów, funkcjonowanie Biura Karier). Jednak Uczelnia i Wydział powinien w większym stopniu rozpowszechniać korzyści płynące z potrzeby monitorowania jakości kształcenia i mechanizmów funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jako metody doskonalącej proces kształcenia. Przykładowo studenci wizytowanego kierunku wypełniają po każdym semestrze w formie elektronicznej kwestionariusze ankiet ewaluacyjnych, w których oceniają jakość zajęć, sposób ich prowadzenia, a także plan i program studiów. **Z opinii przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem wizytującym PKA wynika, że bardzo niewielki odsetek studentów wypełnia ankietę, głównie dlatego, że nie wiedzą w jakim celu są one prowadzone, a także nie dostrzegają skutków wypełniania kwestionariuszy ankiet.**

Według przedstawicieli studentów wyniki ankiet nie są im udostępniane, a także nie wiedzą jakie są ich efekty.

Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” należy ocenić pozytywnie. Podejmowane są rzeczywiste działania, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia. Dopracowano się odpowiednich procedur i te procedury są systematycznie, zgodnie z harmonogramem stosowane. Uzyskiwane wyniki są właściwie interpretowane, choć wizytacja na kierunku wykazała także, że dobrze czasami powołać zewnętrznych recenzentów jakości kształcenia, **którzy są w stanie dostrzec błędy nie zauważane przez środowisko wewnętrzne.** Wewnętrzny system zapewnienia jakości został wdrożony na kierunku i spełnia swą rolę. Wizytacja wykazała jednak, że należy dopracować procedury służące poprawie jakości prac magisterskich oraz wprowadzić działania rozpowszechnające korzyści płynące z funkcjonowania procedur w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia..

2) W procesie opracowania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: studenci, nauczyciele akademicy ocenianego kierunku, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, z których wymienić należy przede wszystkim Radę Programową kierunku, Uczelnianą Komisję ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia oraz Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, jak i interesariusze zewnętrzni tj. m.in. pracodawcy reprezentujący lokalny rynek pracy.

Najbardziej zainteresowani budową kultury jakości kształcenia na wizytowanym kierunku są nauczyciele akademicy. Stanowią oni podstawowy trzon Rady Programowej kierunku oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, inspirując do działania w zakresie badania jakości kształcenia i analizowania uzyskanych wyników. Studenci biorą udział w procesie zapewniania i budowania kultury jakości kształcenia. Przedstawiciele studentów uczestniczą w pracach wymienionych wyżej Komisji jak również Rady Wydziału. Angażowani są również w ankietyzację pracowników dydaktycznych. Jednak na podstawie rozmowy z przedstawicielami samorządu studentów oraz ze spotkania Zespołu wizytującego ze studentami wynika, że są oni mało zainteresowani procedurami związanymi z badaniem jakości kształcenia. Zdają sobie sprawę, iż z wszelkimi problemami albo sugestiami dotyczącymi programu kształcenia mogą zgłosić się do przedstawicieli samorządu, którzy reprezentują ich interesy w gremiach zajmujących się kwestią dydaktyki.

Na podstawie składu organów kolegialnych należy stwierdzić, że studenci mają zapewniony udział przedstawicieli w Senacie Uczelni i Radzie Wydziału, spełniając wymóg art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z wymogiem art. 161 ust.2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym regulamin studiów jest uzgadniany z samorządem studenckim.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się na kilku płaszczyznach. Z jednej zaangażowano przedstawicieli środowiska społeczno-gospodarczego do opiniowania koncepcji kształcenia oraz programów i planów studiów. W konsultacje zaangażowano wiele różnych podmiotów, o czym poinformowano w pkt 1 Raportu z wizytacji. Interesariusze zewnętrzni oraz przedstawiciele władz regionalnych byli zaproszeni na konferencję poświęconą kreowaniu programu kształcenia na kierunku „towaroznawstwo”. Ponadto kolejne grupy interesariuszy zewnętrznych uczestniczą w organizacji praktyk dyplomowych dla studentów kierunku.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
Umiejętności	+	+	+/-	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura i funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” są prawidłowe. Podstawą działań jest kontrola realizacji zajęć, hospitacje, ankietyzacja studentów i absolwentów oraz opinie i uwagi interesariuszy zewnętrznych. Uzyskiwane wyniki są właściwie interpretowane

2) W procesie opracowania i doskonalenia koncepcji kształcenia oraz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „towaroznawstwo” uczestniczą wszystkie grupy interesariuszy: pracownicy, studenci, absolwenci oraz interesariusze zewnętrzni.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	Częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			

5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prorowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Kierunek studiów „towaroznawstwo” prowadzony przez Wydział Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie wpisuje się ściśle w koncepcje kształcenia określone w misji i strategii rozwoju tej Uczelni. Oferta dydaktyczna na tym interdyscyplinarnym kierunku w ogólnym zarysie nie zmieniła się od momentu jego powstania, a jednocześnie w zakresie szczegółowym na bieżąco jest dostosowywana do zmieniających się warunków prowadzenia studiów, potrzeb środowiska społeczno-gospodarczego oraz aktualnych trendów w nauce. Niewielkiej modyfikacji wymaga opis efektów kształcenia, które powinny być sformułowane w sposób jednoznaczny. Szczególnie na studiach II stopnia należy zdefiniować efekty kształcenia dla całego kierunku, a nie dla poszczególnych specjalności. Program kształcenia jest realizowany zgodnie z założeniami i wskazuje na zachowanie tożsamości tego kierunku i realizację założonych efektów kształcenia. Pozwala on także na osiągnięcie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że w programie studiów zaproponowano te same specjalności na studiach I i II stopnia oraz przedmioty, które w niewielkim stopniu są związane ze specyfiką kształcenia na kierunku „towaroznawstwo”, a z drugiej strony nie uwzględniono w nim przedmiotów istotnych z punktu widzenia realizowanych specjalności. Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku charakteryzuje się odpowiednim dorobkiem i doświadczeniem zawodowym, przy czym należy podejmować działania służące aktywizacji niektórych nauczycieli w celu nabywania określonych kompetencji potrzebnych w procesie dydaktycznym związanych z efektami kształcenia realizowanymi na kierunku. Baza dydaktyczna kierunku „towaroznawstwo” UP w Lublinie jest dość rozproszona (zajęcia dydaktyczne realizowane na kilku wydziałach Uczelni). W odniesieniu do przedmiotów ogólnych i większości przedmiotów kierunkowych jest bardzo dobra, w szczególności w zakresie prowadzenia wykładów, zajęć audytoryjnych i seminaryjnych. Doposażenia wymagają niektóre pracownie i laboratoria służące do realizacji zajęć z przedmiotów związanych z oceną towarową artykułów przemysłowych i analizą żywności. Studenci mają odpowiednie wsparcie naukowe, dydaktyczne, materialne i społeczne. Są jednak stosunkowo mało aktywni, szczególnie w zakresie uczestnictwa w pracach nad koncepcją kształcenia i podnoszeniem jakości kształcenia. Na Wydziale funkcjonuje Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego struktura i procedury umożliwiają ciągłe monitorowanie procesu nauczania. Bardzo aktywnie działa Rada Programowa kierunku, która próbuje wykreować nową koncepcję kształcenia na kierunku „towaroznawstwo”, przy uwzględnieniu potencjału kadrowego Uczelni, prowadzonych badań oraz oczekiwań środowiska społeczno-gospodarczego. Perspektywy funkcjonowania kierunku w regionie lubelskim są bardzo dobre. Wynikają one z atrakcyjnej oferty kształcenia, związanej z

zaproponowanymi specjalnościami w ramach kierunku, skierowanej do kandydatów o ściśle określonych oczekiwaniach. Ponadto władze Wydziału i Uczelni są bardzo zainteresowane wykreowaniem nowej koncepcji kształcenia i zwiększeniem atrakcyjności programu kształcenia.

W odpowiedzi na Raport z wizytacji Rektor UP w Lublinie przedstawił wyjaśnienia do zawartych w nich uwag na 7 stronach maszynopisu. W nadesłanym dokumencie stwierdzono, że „Przedstawiony raport Zespołu Oceniającego PKA oraz zawarte w nim wnioski i uwagi w zdecydowanej większości przyjmujemy”. Rektor w odpowiedzi na Raport ustosunkował się do wszystkich kryteriów ocenianych przez PKA.

W zakresie kryterium 2 podstawowym zarzutem był nieprecyzyjny opis niektórych efektów kształcenia, które powinny być sformułowane w sposób jednoznaczny bądź w przypadku niektórych efektów szczegółowych niewłaściwe ich odniesienie do efektów obszarowych oraz przede wszystkim sposób zdefiniowania efektów kształcenia dla studiów II stopnia. W odpowiedzi na Raport z wizytacji Uczelnia polemizuje z kwestiami natury redakcyjnej i formalnej, natomiast nie odniosła się do konieczności wyodrębnienia i zmodyfikowania efektów kształcenia na studiach II stopnia. Przyjmując stanowisko Uczelni w zakresie sposobu definiowania szczegółowych efektów kształcenia proponuję podniesienie oceny za omawiane kryterium na “w pełni”, jednocześnie z zaleceniem Uczelni właściwego wyodrębnienia efektów kształcenia na studiach II stopnia.

W Raporcie z wizytacji stwierdzono, że program kształcenia jest realizowany zgodnie z założeniami i wskazuje na zachowanie tożsamości tego kierunku i realizację założonych efektów kształcenia. Niemniej jednak zwrócono uwagę na konieczność zmodyfikowania struktury punktacji ECTS (zbyt mało punktów ECTS przypisano praktykom, a zbyt dużo realizacji prac dyplomowych), braku w programie studiów II stopnia zajęć z WF oraz obecność w programie przedmiotów, które w niewielkim stopniu są związane ze specyfiką kształcenia na kierunku „twaroznawstwo”. Uczelnia zmodyfikowała punktację ECTS i wprowadziła do programu studiów II stopnia przedmiot “Kultura fizyczna”, któremu przyporządkowała 1 pkt ECTS, zmniejszyła liczbę punktów określających nakład pracy potrzebnej do wykonania pracy inżynierskiej i magisterskiej. Uczelnia przedstawiła także argumenty za obecnością w programie kwestionowanych przedmiotów. W związku z tym zaproponowane zmiany w programie studiów upoważniają do podniesienia oceny za kryterium 3 na “w pełni”.

W zakresie kryterium 5 Zespół Oceniający stwierdził, że baza dydaktyczna kierunku „twaroznawstwo” UP w Lublinie jest dość rozproszona (zajęcia dydaktyczne realizowane na kilku wydziałach Uczelni). W odniesieniu do przedmiotów ogólnych i większości przedmiotów kierunkowych jest bardzo dobra, w szczególności w zakresie prowadzenia wykładów, zajęć audytoryjnych i seminaryjnych. Dopusztaenia wymagają niektóre pracownie i laboratoria służące do realizacji zajęć z przedmiotów związanych z oceną twaroznawczą artykułów przemysłowych i analizą żywności, stąd też ocena za to kryterium była “znaczaco”. W odpowiedzi na Raport Rektor argumentuje, że Zespół Oceniający nie może oceniać skali wyposażenia laboratoriów, bowiem w tych salach nie odbywały się zajęcia dydaktyczne. Trudno z taką argumentacją się zgodzić, gdyż Zespół PKA obejrzał zaplecze dydaktyczne,

bardzo wnikliwie laboratoria służące do realizacji ćwiczeń z przedmiotów kierunkowych, w tym laboratorium przeznaczone do realizacji zajęć dydaktycznych z towaroznawstwa artykułów przemysłowych. Należy stwierdzić, że przeznaczona dla studentów kierunku "towaroznawstwo" baza dydaktyczna pozwala zrealizować efekty kształcenia, a co za tym idzie wyznaczone cele kształcenia, jednak niektóre zajęcia dydaktyczne odbywają się w bardzo trudnych warunkach lokalowych (np. hospitowane zajęcia z przedmiotu Diagnostyka molekularna). Dlatego też, ZO uważa, że wyjaśnienia Uczelni nie są wystarczające, aby zmienić ocenę zaproponowaną w Raporcie za omawiane kryterium.

W związku z wdrożonymi działaniami naprawczymi stwierdza się, że kształcenie na kierunku „towaroznawstwo” na UP w Lublinie spełnia wymagania stawiane przez PKA, co pozwala na ocenę pozytywną jakości kształcenia.

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	niedostatecznie
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
program studiów		X			